

Täysistunto

Tiistai 13.2.2018 klo 14.02—16.38

Täysistunto alkoi klo 14.02. Täysistunto päättyi klo 16.38.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.02—15.59) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (15.59—16.38).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 8.2.2018 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 1 ja 2/2018 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle asiasta U 1 talousvaliokunnan ja asiasta U 2 työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

2.2. Muut ilmoitukset

Pöytäkirjan liite Tasavallan presidentin avoin kirje 12.2.2018 Liite 2.2A

Ilmoitettiin tasavallan presidentin avoin kirje valtioneuvostossa toimeenpannusta muutoksesta.

2.3. Muut ilmoitukset

Elsi Katainen on ilmoittanut keskeyttävänsä edustajantoimensa hoitamisen 1.3.2018 alkaen siirtyessään Euroopan parlamentin jäseneksi.

3. Tuula Haataisen vapautuspyyntö sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenyydestä ja hallintovaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 2/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 14.2.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 14.2.2018 kello 11.

4. Thomas Blomqvistin vapautuspyyntö tulevaisuusvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 3/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 14.2.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 14.2.2018 kello 11.

5. Joona Räsänen vapautuspyyntö tulevaisuusvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 4/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 14.2.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 14.2.2018 kello 11.

6. Martti Mölsän vapautuspyyntö tarkastusvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 5/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 14.2.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 14.2.2018 kello 11.

7. Timo Harakan vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 6/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 14.2.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 14.2.2018 kello 11.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

8. Johanna Ojala-Niemelän vapautuspyyntö lakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 7/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 14.2.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 14.2.2018 kello 11.

9. Eero Heinäluoman vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 8/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 14.2.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 14.2.2018 kello 11.

10. Krista Kiurun vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan jäsenyydestä, liikenne- ja viestintävaliokunnan varajäsenyydestä ja sivistysvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 9/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnöt.

Täydennysvaalit toimitetaan keskiviikkona 14.2.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 14.2.2018 kello 11.

11. Simon Elon vapautuspyyntö suuren valiokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 10/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 14.2.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 14.2.2018 kello 11.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

12. Välikysymys koulutuksen tasa-arvosta

Välikysymys VK 1/2018 vp

Välikysymyksen esittäminen

Puhemies Paula Risikko: Välikysymyksen esittämistä varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Edustaja Touko Aalto ja 71 muuta edustajaa ovat tehneet valtioneuvostolle välikysymyksen VK 1/2018 vp koulutuksen tasa-arvosta. Annan nyt puheenvuoron välikysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Touko Aalto luki välikysymystekstin.

Työjärjestyksen mukaisesti välikysymys lähetettiin keskustelutta valtioneuvostolle vastattavaksi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 190/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Esittelemään tulee ministeri Häkkänen. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.17 Oikeusministeri Antti Häkkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Vuonna 2016 Suomen käräjäoikeuksissa ratkaistiin yhteensä noin 346 000 summaarista riita-asiaa. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että nämä summaariset riita-asiat, käytännössä siis velkomusasiat, keskitetään käsiteltäväksi yhdeksään käräjäoikeuteen. Tällä hetkellä näitä asioita käsittelevät kaikki käräjäoikeudet Suomessa. Esityksen mukaan summaariset asiat keskitettäisiin Ahvenanmaan, Helsingin, Itä-Uudenmaan, Kymenlaakson, Lapin, Oulun, Pirkanmaan, Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen käräjäoikeuksiin.

Keskittämällä nopeutettaisiin ja tehostettaisiin summaaristen riita-asioiden käsittelyä. Kun summaarisia riita-asioita käsitteleviä käräjäoikeuksia olisi vähemmän, asioiden käsittelykäytännöissä ja käsittelyajoissa olevat erot pienenisivät ja toiminta yhdenmukaistuisi nykyisestä. Käsittelyn keskittäminen myös edistäisi henkilöstön osaamisen kertymistä. Keskittäminen lisäisi sekä velallisten että velkojien yhdenvertaisuutta ja oikeusturvan saatavuutta Suomessa.

On kysytty, miksi ei summaaristen riita-asioiden käsittelyä siirretä ulosottoon. Tämä johtuu siitä, että velkomusasian käsittelyn siirtämisen täytäntöönpanoviranomaiselle on arvioitu heikentävän velallisen oikeusturvaa. Lisäksi kuluttajasopimuksiin viran puolesta sovellettava pakottava lainsäädäntö puoltaa asioiden käsittelyn jatkamista tuomioistuimissa. Keskittämällä voidaan tehostaa toimintaa ilman, että oikeusturva vaarantuu.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisättäväksi sähköisten menettelyjen käyttöä summaarisissa riita-asioissa. Muut kuin omassa asiassaan toimivat luonnolliset henkilöt — eli oikeushenkilöt, elinkeinonharjoittajat, ammattimaista perintätoimintaa harjoittavat luonnolliset henkilöt ja oikeudenkäyntiasiamiehet ja -avustajat — olisivat velvollisia toimittamaan summaarisen riita-asian haastehakemukset käräjäoikeuden tietojärjestelmään käyttäen oikeushallinnon tietojärjestelmäyhteyttä tai verkkopohjaista asiointiliittymää.

Ehdotukset vähentävät oikeushallinnon menoja arviolta 800 000 eurolla. Muutoksilla sopeutetaan tuomioistuinten toimintaa vastaamaan valtiontalouden kehyksiin jo sisältyviä tuomioistuinten toimintamenojen selkeitä säästöjä. Uudistus liittyy viime vuonna hyväksyttyyn käräjäoikeusverkoston uudistumiseen. — Kiitos.

14.20 Ville Tavio ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys vaikuttaa lähtökohtaisesti ihan hyvältä, koska siinä paneudutaan juuri perussuomalaistenkin ajamaan digitalisaatioon, digiloikkaan eri hallinnonaloilla, eri viranomaisissa, ja varsinkin siitä saatavat säästöt ovat tässäkin keskiössä.

On hyvä, että summaaristen riita-asioiden käsittelyä pyritään nopeuttamaan. Perussuomalaisten näkökulmasta sen säästön lisäksi olisi tärkeää, että saadaan nimenomaan käräjäoikeuksien resursseja käsittelemään niitä vaativampia riita-asioita, niiden oikein pää-, ydintehtävää, jota varten ne ovat ensisijaisesti olemassakin. Haluaisin ministeriltä vielä tiedustellakin, huomioitko näitä perussuomalaisten vaatimuksia, että juuri näihin vaikeimpiin asioihin saadaan suunnattua resursseja ja lisättyä oikeusvarmuutta ja vaikutettua siihen, että ratkaisut tulevat ennen kaikkea kohtuullisessa ajassa, eli oikeudenkäynnin keskeisyyteen. Eli ei kai tässä ole tarkoitus vain säästää ja nipistää oikeuslaitoksesta ilman, että saadaan lisää resursseja sinne itse oikeuslaitoksen toimintaan?

14.22 Kari Tolvanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää arvoisaa ministeriä jälleen kerran hyvästä työstä. Tämä esitys on pitkään odotettu ja erinomainen. Se on tosiasia, että keskittäminen tällaisissa summaarisissa asioissa on kaiken a ja o. Työntekijät tottuvat tekemään sitä tiettyä työtä, he osaavat sen paremmin, ja samalla se on tasapuolista kaikille osapuolille. Tulee säästöjä, se on aivan selvä.

Mutta myös digitalisaatio on tässä kaiken a ja o, koska nämä jos mitkä ovat sellaisia asioita, että ne pystytään helposti käsittelemään verkossa eivätkä edes vaadi kenenkään paikalle menoa, ja näinhän sen pitää nykypäivänä olla. Etäisyydet vähenevät tällä tavalla minimaalisiksi. Nämä ovat loistavia uudistuksia.

Siitä voidaan olla monta mieltä, että aikoinaan tämä päätettiin säilyttää kuitenkin käräjäoikeuksissa niin, että ulosottoviranomaiset eivät tätä ole hoitaneet, kuten Ruotsissa tekevät. Tiedän, että siinä on tiettyjä kansainvälisiä haasteita, mutta tämä päätös on tehty, ja tämä on paras mahdollinen ratkaisu ja hallituksen esitys tässä tilanteessa.

Kysyisinkin arvoisalta oikeusministeriltä, kun kokemuksesta valtionhallinnon puolella nämä tietojärjestelmät tuppaavat viivästymään — surullisia esimerkkejä on monia — miten on näissä summaarisissa asioissa, ovatko näissä tietojärjestelmät timmissä kunnossa sinä päivänä, kun tätä summaarista menettelyä aletaan keskittää.

14.23 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sipilän hallitukselta tämä summaaristen, yksinkertaisten riita-asioitten siirtäminen keskitettyihin yksikköihin ja sitä kautta käsittelyn keventäminen on hyvin järkevä uudistus ja osa laajempaa sääntelyn sujuvoit-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

tamista ja tarpeettoman byrokratian vähentämistä. Itse juristina näen, että tässä on myös kysymys siitä, että oikeuslaitoksenkin rajallisia voimavaroja käytetään juuri niihin vaikeimpiin juttuihin eikä näihin hyvin yksinkertaisiin asioihin, missä tietyllä tapaa käräjäoikeushan toimii vähän niin kuin postilaatikkona, kun kuitenkin se todellinen velkominen lähtee sitten sieltä ulosotosta liikkeelle.

Mutta edellisen puhujan, edustaja Tolvasen, tavoin vähän ihmettelen ja haluaisin ehkä vielä ministeriltä kuulla siitä, miksi me emme suoraan voineet Suomessakin mennä siihen tilanteeseen, joka on käytössä osassa maita, varsinkin naapurissamme Ruotsissa ja saamani tiedon mukaan myös Itävallassa, että suoraan ulosottoon voisi saattaa tällaiset selvät, yksinkertaiset, summaariset riita-asiat. Miksi edelleen päädyttiin hallituksessa siihen, että nyt halutaan käräjäoikeusvaihe tässä kuitenkin pitää mukana? Siitä olisi ihan mukava hieman kuulla sitä pohdintaa, mikä taustalla on.

Arvoisa puhemies! Kun käsitellään näitä summaarisia riita-asioita, niin semmoinen laajempi yhteiskunnallinen ilmiö, joka siellä taustalla on ja joka on ehkä tässäkin kohtaa syytä ottaa esille, on se, että suomalaiset ovat entistä velkaantuneempia. Nämähän ovat käytännössä melkein kaikki velkomuskanteita. Siellä on monenlaista tavaraa niistä kuuluisista pikavipeistä kännykkälaskuihin. Tietysti tämä velkaantumisongelma on sellainen, jolle jotakin meidän pitäisi pystyä ihan aikuisten oikeasti tekemään. Siinäkin Sipilän hallitus on käsittäkseni ryhtynyt toimiin, ja olisi ihan mukava kuulla oikeusministeriltä siitäkin, mitä ylivelkaantuneiden aseman helpottamiseksi vielä tällä kaudella aiotaan tehdä.

14.25 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! On erinomaista, että nyt näiden riidattomien velkomusasioiden, näiden summaaristen asioiden, käsittelyä keskitetään. Tällä tavalla osaaminen keskittyy, käsittely nopeutuu ja siitä saadaan monenlaisia hyötyjä. Mutta kyllä tässä yhdyn ihmettelyihin ja sanoisin myös, että ehkä tämä uudistus jäi vähän kesken ja olisi kannattanut olla rohkea tässä ja edetä suoraan siihen, että ulosottomenettelyn kautta olisi näitä täysin riidattomia asioita voitu selvittää. Jos jäi semmoinen olo, että siihen käräjäoikeusmenettelyä tarvittaisiin, niin olisi vaikka voitu joku valitusmenettely siihen mahdollisuutena jättää.

Hieman tämä jää nyt kesken. Enemmän tehoja olisi saatu, jos olisi suoraan lisätty ulosottomiehen valtuuksia, ja nämä selvät asiat olisivat menneet sitä kautta. Niitä on kuitenkin aika paljon, niin kuin todettiin, yli 340 000. — Kiitoksia.

14.26 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Aivan samalla tavalla kuin edellä puheenvuoron käyttäneet edustajat itsekkin ajattelen pohjimmltani niin, että olisi ollut varmasti fiksumpi toimia kuten vuoden 2014 syksyllä ne selvitysmiehet esittivät, jotka selvittivät tätä summaaristen kysymystä, että keskitetään nämä ensi sijassa ulosottoviranomaiselle, jolloin, jos ajatellaan vaikka kahdenkymppin tai viidenkymppin pientä laskua, olisi yksi viranomainen, joka semmoista käsittelee, ei enää käräjäoikeus ja sitten ulosottoviranomainen. Tämä olisi luonut tehokkuutta, joka olisi viime kädessä tullut myös velallisten hyväksi kustannusten pienentymisenä, ja näinhän, jos sen oikein muistan, Ruotsissa ja Itävallassa taitaa olla tämä järjestetty.

Toissijaisesti he esittivät, että jos ei tätä toteuteta, niin sitten keskitetään muutamaankin käräjäoikeuteen, ja nyt ollaan etenemässä tätä tietä. Ymmärrän kuitenkin hyvin oikeastaan nekin perusteet, joita täällä ministerikin esittelypuheenvuorossaan kertoi, että siellä on oikeusturvaan liittyviä seikkoja, joita halutaan varmistaa, mutta olisin toki nähnyt, että olisi

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

ollut parempi, että olisi vähän pitemmälle vielä selvitetty, voitaisiinko nämä mahdolliset ongelmat jotenkin taklata. Onhan niinkin, että jos tällainen summaarinen menettely siirrettäisiin ulosottoviranomaiselle, niin joka tilanteessa se menettely tulisi tiedoksi asianosaiselle velalliselle, ja silloin hän voisi riitauttaa, ja se riitautettu nousisi sitten taas käräjäoikeuskäsittelyyn.

Mutta niin tai näin, nyt ollaan päädytty tähän, ja tämä on kuitenkin nykytilaan selvä parannus ja hyvä esitys, ja tälle kyllä tässä tilanteessa täysi tuki.

14.28 Anna-Maja Henriksson r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Minäkin yhdyn niihin edustajiin, jotka kyselevät nyt sen perään, mihin selvitysmiesraportin tehneitten selvitysmiesten ehdotus hukkui tässä matkan varrella. Voi olla, että tämä onnistuu nyt näin, mutta samalla tässä on kyllä monta kysymystä, mihinkä pitäisi vielä saada vastauksia: Mitkä ovat ne suuret hyödyt tästä uudistuksesta, kun mennään siihen järjestelmään, että yhdeksän 20:stä käräjäoikeudesta tulevaisuudessa käsittelee näitä yksinkertaisia velkomusasioita? Mitä tulee tapahtumaan esimerkiksi tuomioistuinharjoittelulle? Tämän päivän tuomioistuinharjoittelussa juuri näitten tapausten käsitteleminen on ollut aika tärkeätä tulevien notaarien, tulevien tuomareitten kannalta. Miten tässä tulee käymään? Ja käytännössä näitä asioita ovat hoitaneet hyvin paljon myös kansliatoimihenkilöt. Tullaanko tähän lisäämään resursseja, vai millä tavalla se käytännössä tullaan hoitamaan näissä yhdeksässä tuomioistuimessa? Ja sitten vielä kysymys siitä — jos tällainen velkomusasia riitautetaan — mihin käräjäoikeuteen se lähetetään: mikä on se käräjäoikeus, joka sen hoitaa loppuun asti? Olisi hyvä saada ministeriltä vastaus siihenkin kysymykseen.

Sitten ihan eri asia, kun meillä ministeri on nyt paikalla: Sakon muuntorangaistus oli sellainen asia, josta viime hallituskaudella oli paljon keskustelua. Itse toin tänne saliin esityksen, jonka myös eduskunta hyväksyi viime hallituskauden aikana. Ensimmäisiä toimenpiteitä tämän hallituksen oikeusministeriltä oli vetää se kokonaan pois. Nyt olen lukenut jostain, että uusi oikeusministeri on taas miettimässä, että pitäisi tehdä asialle jotain. Siksi kysyn: miksi ylipäänsä veditte sen esityksen pois, joka oli jo kertaalleen tässä eduskunnassa hyväksytty?

14.30 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Minä nyt puutun näihin summaarisiin perintäasioihin. Nythän on niin, että kun henkilöiltä menee perintään esimerkiksi sairaalassa käynti tai laboratoriossa käynti eli kysymyksessä on noin 40 euron suuruinen maksu, niin sehän on summaarinen maksu, joka on maksettava, ja ellei sitä makseta, käytäntö on tänä päivänä se, että se menee ensin perintätoimistolle ja jos ei sitä perintätoimistonkaan kautta saada, niin sitten se viedään oikeuteen ja siitä tulee lisäkustannuksia ennen kuin se sitten siirretään voudin perittäväksi. Eli se 40 euron perintä kasvaa helposti liki 300 euron perinnäksi. Onko oikeus ja kohtuus näissä summaarisissa perintäasioissa, jotka ovat sellaisia asioita, joihin ihmisten on pakko mennä, kuten lääkäriin, mutta ei ole rahaa maksaa, että heidän taakkaansa lisätään kierrättämällä tämä maksu vielä käräjäoikeuden kautta, koska käräjäoikeus lisää siihen omat kustannuksensa päälle, ja se tulee eittämättä tietenkin velallisen maksettavaksi? Sehän on oikein, että velallinen maksaa sen, minkä on ottanut, mutta kohtuus kaikessa olisi hyvä. Eli lähinnä näitten summaaristen perintäasioiden käsittely: Onko se sitten niin, että se menee suoraan sieltä voudin perittäväksi, vai onko sitten niin, että pitäisi kenties keskustella ihmisen kanssa ja ottaa siinä myöskin sosiaalipuoli huomioon? Meillä on sote tulossa, missä voitaisiin huomioida tällaisetkin asiat, jotta emme pa-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

nisi ihmisten elämää täysin sekaisin. On nimittäin huomioitava, arvoisa ministeri, se, että silloin kun sitä rahaa ei ole, niin siellä kunnassa ne sosiaalimenot pakkaavat kasvamaan toisesta päästä.

14.32 Mats Löfström r: Värderade fru talman! Propositionen innebär en centralisering och en ökad digitalisering av handläggningen av summariska ärenden och tvistemål. Centralisering är alltid problematiskt för de enheter som förlorar uppgifter, eftersom arbetsuppgifterna med de summariska tvistemålen har varit viktiga för en tingsrätts helhet. Det är också viktigt att de tingsrätter dit de centraliseras har tillräckliga resurser.

Beredningen av propositionen föregicks av ett betänkande från en av justitieministeriet tillsatt arbetsgrupp. I gruppen lämnade bland annat inkassoföretagens representant avvikande åsikt på grund av att de summariska ärendena skulle centraliseras till Tavastehus från Åbo. Det har dock regeringen inte gått in för, vilket är positivt. Ifall ärendena hade centraliserats från Åbo till Tavastehus hade det nämligen också inneburit stora problem för handläggningen av svenskspråkiga ärenden i Egentliga Finland och Åboland. Egentliga Finlands tingsrätt fungerar på två språk medan Egentliga Tavastlands tingsrätt bara fungerar på ett språk. Centraliseringen hade därför riskerat att kraftigt försämra servicen på svenska för de svenskspråkiga i Åboland.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää oikeusministeri Antti Häkkästä ja entistä oikeusministeriä Jari Lindströmiä siitä, että olette huomioineet täällä täysistuntosalissa aiemmissa keskusteluissa esiin nostamamme huolet. Tämä ehdotus turvaa jatkossakin palvelujen saatavuuden ruotsin kielellä summaarisissa asioissa, ja se on erittäin olennaista. On myös hyvin tärkeää, että Varsinais-Suomen kärjäoikeus Turussa saa jatkossakin vastata asioistaan.

Ahvenanmaan kärjäoikeudelle on lisäksi hyvin merkityksellistä, että summaarisia asioita jatkossakin käsitellään Ahvenanmaalla. Myös oikeusministeriön työryhmä ehdotti, että asiat jäisivät Ahvenanmaalle. On kuitenkin olennaista täällä eduskunnassakin alleviivata, miten painavasta asiasta on kyse. Ahvenanmaan kärjäoikeus on pieni yksikkö, ja summaariset asiat ovat tärkeitä kärjäoikeuden asioiden kokonaisvolyymien kannalta.

14.35 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tätä esitystä on moni kiitellyt, mutta toisaalta on tullut esille myös paljon selvitettäviä asioita ja kysymyksiä, jotka ovat heränneet. Itseänikin kiinnostaa erityisesti vähävaraisten, ylivelkaantuneitten ihmisten kannalta se, mitä se merkitsee heidän oikeusturvalleen, kun perintä meneekin kärjäoikeuksille eikä ulosottoviranomaisten kautta, kuten selvitysmies on esittänyt, ja toisaalta se, voisiko olla myös joku vastaantulo näitten ylivelkaantuneitten ihmisten ahdinkoon. Taus-tallahan on myös se, että kärjäoikeusverkostoa on harvennettu rankasti, joten senkin vaikutukset tähän esitykseen on hyvä käsittelyssä ottaa huomioon.

Monia asioitahan siirretään digitaalisesti hoidettavaksi, mikä toki on nykyaikana järkevää ja tehokasta, mutta haluaisin ministeriltä tiedustella, millä tavalla nykyiset järjestelmät toimivat tämän uudistukseen suhteen. Onko nyt riittävästi tehty uudistuksia järjestelmiin vai tarvitaanko vielä joitakin tietojärjestelmä uudistuksia?

14.36 Katja Hanninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, yhdyin näihin edustajien kommentteihin monilta osin ja tiedustelin myös itse, onko tällä vaalikaudella vielä tulossa hallituksen esitystä ylivelkaantuneiden aseman parantamiseksi. Toisaalta tie-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

tysti myös digitalisaatio ja sähköiseen menettelyyn siirtyminen kiinnostavat, koska meillä on tässä maassa vielä paljon laajoja alueita, joilla nämä digitaaliset yhteydet eivät kunnolla toimi. Kuinka paljon tähän ollaan nyt sitten suunniteltu käytettävän resursseja?

Tietysti se kiinnostaa, miten nämä 800 000 euron säästötavoitteet kohdistuvat ja miten ollaan tähän laskelmaan päädytty.

Toivomme tietysti varmaan kaikki tässä salissa, että nämä tämmöiset riidattomat summaariset asiat voidaan käsitellä tehokkaasti, vaivattomasti ja kansalaisten oikeusturva taa-ten.

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Häkkänen, 3 minuuttia.

14.37 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä laajemmasta ongelmakuvasta: Suomessa kansalaiset velkaantuvat tällä hetkellä aika huolestuttavakin vauhtia kotitalouksien osalta, yksittäiset ihmiset. On yhä enemmän merkintöjä maksuhäiriöistä ja yhä enemmän ulosoton asiakkaita. Tämä tietysti edellyttää sitä, että näitä prosesseja pitää nopeuttaa mutta ennen kaikkea pistää panoksia ennaltaehkäiseviin palveluihin. Varmasti pitäisi luoda paljon enemmän painopistettä jo sinne kouluvaiheeseen. Oman taloudellisen itsenäisyyden ja taloudellisen osaamisen lisäämiseksi pitäisi varmasti luoda kykyä välttää sitten tulevana vuosina velkaantumista. Myös velkaneuvonnan resursseja olen vienyt eteenpäin, ja niitä lisätään nyt sitten ihan tässä lähiaikoina.

Aika moni kysyi, pitäisikö siirtää ulosottoviranomaisen piiriin tämä. EU-maista tämä on käytössä vain Ruotsissa tällä hetkellä, ja me seuraamme tiiviisti, miten Ruotsin käytännöt muodostuvat. Mutta siinä on nähty oikeusturvaongelmaa sen takia, että päätöksen tekevä viranomainen olisi silloin sama kuin täytäntöönpanon käynnistävä viranomainen, ja näissä on vähän tällaisia oikeusvaltion kannalta ongelmallisia periaatteita, jos sama henkilö tosiasiallisesti pääsee vaikuttamaan siihen täytäntöönpanoon — ensin tekee ratkaisun ja sitten täytäntöönpanee. Lähtökohtaisesti näitä lainkäyttöviranomaisten toimivaltuuksia ei tulisi niin rakentaa, että ne ovat samoissa käsissä, vaan eri käsissä, jotta pystytään valvomaan, onko toimittu asianmukaisesti. Näissä tapauksissa tietysti, kun on kyse pienistä summista, tekisi mieli sanoa, että houkutus olisi siihen, että siirretään ne samoihin käsiin. Se olisi tehokkaampaa, mutta kyse on kuitenkin oikeudellisesta ratkaisusta, ja silloin pitää olla aika tarkkanakin siinä, että näiden pitää olla eri käsissä. Mutta tulevana vuosina pitää tätä nyt tarkkailla, ja jos tähän löytyy mekanismeja, joilla voidaan toteuttaa tehokas toiminta ja oikeusturva samoissa käsissä, silloin voidaan uudistusta viedä eteenpäin, mutta nyt tämä on tuomioistuimissa sen takia, että keskittämällä toimintoja ja ottamalla sähköiset menettelyt käyttöön saadaan tehostettua toimintaa mutta turvattua myös oikeusturva jokaiselle kansalaiselle siinä hyvin, hyvin ikävässä tilanteessa.

Sitten kielikysymyksestä: Nimenomaan ruotsin kieltä puolustaakseni keskitin Turkuun nämä toiminnot. Tässähän siis muutettiin esitystä, kuten varmaan asiaa seuranneet ovat huomanneet, syksyn aikana. Halusin sen nimenomaan tehdä osittain myös kieliperusteella. Turussa on tietysti osaamistakin enemmän, mutta myös kieliperuste oli tässä keskeinen.

Näistä hyödyistä vielä lyhyesti: Toiminnalliset hyödyt ovat isot, kun voidaan osaamista keskittää ja tehostaa. Toisaalta taas saadaan yhdenmukaisia ratkaisuja kansalaisille laajemmin eri puolilla Suomea. Ja kolmantena myös taloudelliset säästöt ovat yksi tekijä tässä. Eliikä useita eri hyötyjä tulee. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

14.40 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvin pohdittuusta vastauksesta. Tosiaan kohtuullinen velka ja riidattomuus olisivat olleet semmoisia porkkanoita kyllä ikään kuin laajentaa tätä ehkä joillekin summarajauksella, jotta olisi saatu kokemusta. Yllättävää tietysti oli tämä, että vain Ruotsissa on tällainen malli, mutta se kertoo kyllä ruotsalaisten innovatiivisuudesta enemmän kuin siitä, että tämä asia olisi huono.

Kyllä tosiaan toivon, että hyvin pikaisessa seurannassa voitaisiin tähän asiaan palata. En pidä sitä kenenkään oikeusturvan kannalta ongelmallisena, jos viidenkymppin velka nopeasti hoidetaan alta pois, kun se on täysin riidaton, eikä kenenkään elämä siitä kyllä pysähdy.

14.41 Anna-Maja Henriksson r: Värderade talman! Jag vill också för egen del tacka för att ministern gick in för att det blev tingsrätten i Åbo som får handlägga ärenden som har att göra med Åland. Det var ett mycket bra beslut och det är vi tacksamma för.

Elikkä edelleen kiitokset siitä, että ministeri päätyi siihen ratkaisuun, että Turun kärjäoikeudessa käsitellään myös ruotsinkielisiä asioita, jotka koskettavat jonkun verran myös Ahvenanmaata ja muita ruotsinkielisiä paikkakuntia. Sen lisäksi on Pohjanmaan kärjäoikeus tässä mukana. Nämä ovat hyviä ratkaisuja, kiitokset siitä.

Mutta edelleen haluaisin kuulla ministerin näkemyksen siitä, millä tavalla nyt tuomioistuinharjoittelua tullaan kehittämään, koska nyt me saamme erilaisia kärjäoikeuksia: me saamme kärjäoikeuksia, joissa käsitellään summaarisia asioita, ja me saamme kärjäoikeuksia, joissa näitä ei ole. Mitä tämä tulee tarkoittamaan sille tuomioistuinharjoittelulle? Me haluamme hyviä tuomareita tulevaisuudessa ja päteviä tuomareita, niin suomenkielisiä kuin ruotsinkielisiä, mieluiten kaksikielisiä. Sen tähden tämä on kysymys, johonka myös pitää olla vastaus: millä tavalla kehitämme tuomioistuinharjoittelua?

Sitten vielä, arvoisa puhemies, palaan muuntorangaistuskysymykseen nyt, kun kerran ministeri on tässä salissa. Edellisellä kaudella sain monta kertaa vastata, kun kokoomuksen edustajat olivat hyvin aktiivisia tämän muuntorangaistuksen suhteen. Sitten tehtiin esitys, jossa itse olin hyvin keskeisessä roolissa, ja saatiin myös rahat edellisessä hallituksessa sille esitykselle. Nyt olen lukenut muun muassa Hämeen Sanomista, että ministeri on itse sanonut, että hän miettii nyt, millä tavalla me saisimme tämän sakon muuntorangaistuksen järjestettyä. No, yksinkertainen vastaus on se, että otetaan takaisin se, mitä tämä hallitus ensi töikseen perui, elikkä se lakipaketti on jo olemassa, ja rahat olivat edellisellä kaudella. Miksi näin ei tehdä?

14.43 Eero Lehti kok: Arvoisa rouva puhemies! Olisin ministeriltä kysynyt, voitaisiinko ajatella niin kuin ymmärsin tämän, että on kaksi eri viranomaista, toinen määrää ja toinen panee toimeksi, että jos asianosainen velallinen suostuu siihen, asia käsitellään suoraan ulosotossa, jolloin näitä kustannuksia myös häneltä säästyy — siis hän luopuu siitä oikeudesta, että asian käsittelee joku toinen viranomainen, koska viime kädessä se velallinen maksaa kuitenkin sen koko prosessin kustannukset. Jos on pieni summa, niin se prosessin kustannus voi olla moninkertainen suhteessa siihen, mistä summasta on kysymys. Kun ajattelee kansantalouden kannalta, niin tässä kaikki osapuolet, jotka tekevät tätä työtä, helposti tekevät turhaa työtä, koska mitään kansantaloudellista tuottoa tässä ei sinänsä synny. Tässä syntyy työllisyyttä mutta ei tuottoa.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Vielä ministerille vastaus, paikalta 2 minuuttia.

14.44 Oikeusministeri Antti Häkkinen: Arvoisa puhemies! Sakon muuntorangaistus tosiaan poistettiin kymmenisen vuotta sitten. Sen jälkeen on tunnustettu ja tiedostettu ne ongelmat, mitä on alkanut aiheutumaan, eli sinänsä käyttäytymistä, josta tiedetään, että laissa on porsaanreikä, josta voi käytännössä tietyllä tavalla toimimalla jäädä ilman rangaistusta. Tämä on ongelma, johon viime vaalikaudellakin tartuttiin. Ennen minun ministeriurani aikaa tehtiin päätös, jossa tätä asiaa ei viety eteenpäin resurssien puolella. Nyt olen käynnistänyt ministeriössä uudestaan tämän valmistelun, jolla etsitään nyt mahdollisimman kustannustehokkaita ja edullisia ratkaisuja siihen, että jonkinlainen rangaistus tulee myös niille, jotka esimerkiksi toistuvasti tekevät näpistyksiä tai varkauksia tuolta myymälöistä. Tässä on valmistelu käynnissä, mutta kevään aikana nyt katsotaan, mihin siinä sitten päädytään. Kyse on osin resursseista, osin tarkoituksenmukaisesta rangaistuspolitiikasta kokonaisuutena.

Käräjäoikeuksien resursseja pystytään tällä keskittämään juuri niihin olennaisiin kysymyksiin, joihin käräjäoikeuksien oikeudellinen harkinta on itse asiassa tehtykin, eli nyt, kun otetaan sähköisiä menettelytapoja käyttöön, säästyy resursseja, voidaan kiinnittää huomiota siihen, että käräjäoikeudet pystyvät niihin vaikeimpiin tapauksiin käyttämään yhä enemmän resursseja ja keskittymiskapasiteettia.

Tietojärjestelmien tilanteesta kysyttiin kanssa useampaan kertaan. Oikeuden hallinnonalalla, niin kuin muillakin hallinnonaloilla, on ollut omia haasteita tietojärjestelmien kanssa, mutta tämän suhteen on virkamieskuntakin hieman luottavaisempi kuin ehkä joidenkin toisten hankkeiden osalta on oltu.

Tuomioistuinharjoittelun vaikutusta, kuinka tämä vaikuttaa, nyt seurataan. Koska nämä ovat käytännössä olleet sitä perusrutiinitavaraa siellä, nyt seurataan, miten tämän vaikutus tulee tapahtumaan. Samoin käräjäoikeusverkoston osalta tähän täytyy kiinnittää tulevana vuosina entistä enemmän huomiota. — Kiitoksia.

14.47 Anna-Maja Henriksson r: Arvoisa puhemies! On hyvä, että ministeri nyt miettii, millä tavalla sakon muuntorangaistusasian voisi hoitaa, mutta huvittavaahan tietenkin on se, että viime kaudella, kun viimeksi saatiin tämä asia hoidettua ja kun myös kokoomus oli hallituksessa, se saatiin hoidettua, ja tässä varsinkin kokoomuslaiset edustajat olivat peräänkuuluttaneet tätä uudistusta, ja sitten kuitenkin tämä hallitus, jossa kokoomuksella on nyt valtiovarainministerin salkku ja oikeusministerin salkku, peruu sen koko paketin ja myös rahat. Se on minusta aika huvittavaa, ja sen takia mielestäni tämä on aiheellinen ja perusteltu kysymys esittää juuri nyt teille, koska juuri teidän ryhmänne ja myös muutama perussuomalainen olivat viime hallituskaudella hyvin ärhäkkäästi peräänkuuluttamassa tätä. Nyt näette, että kun on valta ja vastuu, niin silloin pitää myös osata vastata kysymyksiin ja näyttää, että tulosta syntyy.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 200/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Esittelypuheenvuoro, ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.48 Oikeusministeri Antti Häkkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Oikeusvaltiossa tulee pyrkiä turvaamaan mahdollisimman hyvin jokaiselle kansalaiselle pääsy tuomioistuimeen omassa asiassaan. Tämä tavoite vaatii lukuisien eri näkökulmien huomioimista. Yksi tärkeä näkökulma tässä on sen huolehtiminen, että tuomioistuimille annetaan toiminnassaan riittävät mahdollisuudet järjestää myös toiminta- ja työskentelytavat järkevästi. Tuomioistuinten menettelyjen tulee joustaa arjessa, ja meidän tulee antaa lainsäätäjänä mahdollisuudet joustavampiin menettelyihin, oikeusturvasta kuitenkin tinkimättä. Tämän vuoksi eduskunnan käsittelyyn on nyt tuotu esitys, jossa kevennetään tuomioistuinprosesseja siten, että oikeusturva pidetään vahvana edelleen.

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla kevennetään oikeusprosesseja yleisissä tuomioistuimissa. Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on lyhentää tuomioistuinten käsittelyaikoja muun muassa joustavoittamalla tuomioistuinten kokoonpanosäännöksiä sekä mahdollistaa tuomioistuinten keskittyminen ydintehtäviin. Tavoitteena on myös lisätä video-kuulemisen käyttöä oikeudenkäynnissä.

Käräjäoikeuden yhden tuomarin kokoonpanon päätösvaltaa rikosasioissa laajennettaisiin. Rikosasia voitaisiin käsitellä yhden tuomarin kokoonpanossa, jos syytteessä tarkoitusta teosta voitaisiin tuomita enintään 4 vuotta vankeutta. Uudeksi kokoonpanovaihtoehdoksi käräjäoikeudessa ehdotetaan kahden tuomarin kokoonpanoa. Myös korkeimman oikeuden päätösvaltaista kokoonpanoa kevennettäisiin eräissä asiaryhmissä.

Vaikeasti tavoitettavien henkilöiden haastamisen helpottamiseksi ehdotetaan, että syyttäjä voisi määrätä epäillyn pysymään esitutinnan päätyttyä paikalla esitutkintaviranomaisen toimipaikassa haasteen tiedoksiantamista varten enintään 6 tunnin ajan.

Syytetyn velvollisuutta olla henkilökohtaisesti läsnä pääkäsittelyssä lievennettäisiin. Tavoitteena on vähentää syytetyn poissaolosta johtuvia istuntojen peruuntumisia ja siten tehostaa rikosprosessia. Syytetyn olisi jatkossakin oltava henkilökohtaisesti läsnä pääkäsittelyssä, jos tuomioistuin pitää läsnäoloa tarpeellisenä. Ehdotuksen mukaan syytetty voitaisiin tuomita vankeusrangaistukseen ilman, että häntä on henkilökohtaisesti kuultu, ellei tuomioistuin pidä läsnäoloa tarpeellisenä. Ehdotus ei koske alaikäisiä syytettyjä. Syytetyn olisi kuitenkin pääsääntöisesti oltava henkilökohtaisesti läsnä käräjäoikeuden pääkäsittelyssä, jos häntä syytetään rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään 6 vuotta vankeutta.

Videoyhteyden käyttöä oikeudenkäynnissä laajennettaisiin. Videoyhteyden käyttöä lisäämällä tehostettaisiin tuomioistuimen työtä sekä vähennettäisiin oikeudenkäyntien osa-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

puolten matkustusta ja siten myös oikeudenkäyntien kustannuksia. Syytetyn olisi jatkossa mahdollista osallistua oikeudenkäyntiin kokonaisuudessaan videoyhteyden välityksellä, kun se nykyisin on mahdollista vain silloin, kun syytettyä kuullaan todistelutarkoituksessa. Myös syyttäjän, riita-asian asianosaisen sekä oikeudenkäyntiavustajan tai -asiamiehen olisi mahdollista osallistua oikeudenkäyntiin videoyhteyden välityksellä.

Esitys sisältää myös ehdotuksen sakon muuntorangaistusprosessin keventämisestä. Esitys sisältää kolme ehdotusta: sakon muuntorangaistusasian käsittelyssä tuomioistuimessa voitaisiin käyttää videoneuvottelulaitteita, tuomioistuin ei voisi päättää maksujen antamisesta sakotetulle muuntorangaistusmenettelyn aikana, ja — kolmantena — Oikeusrekisterikeskus voisi antaa maksuaikaa sakon maksamiseen muuntorangaistusmenettelyn jälkeen. Kaksi viimeisintä ehdotusta tarkoittaisivat sitä, että maksuajan myöntäminen keskitettäisiin Oikeusrekisterikeskukseen. Tämä selkeyttäisi sakon maksamista, koska vain yksi viranomainen päättäisi maksuajoista muuntorangaistusmenettelyn aikana. Ehdotuksilla pyritään jossain määrin yksinkertaistamaan muuntorangaistusmenettelyä, mitä eduskuntakin on edellyttänyt. Jatkossa myös tuomioistuinten ja Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmähankkeiden yhteydessä pyritään edelleen tehostamaan muuntorangaistusmenettelyä.

Tässä yhteydessä ei esitetä muutoksia sakon muuntamisen edellytyksiin. Esityksellä ei siis laajenneta muuntorangaistuksen käyttöä nykyisestä — viitaten äskeiseen keskusteluun. Tältä osin oikeusministeriössä selvitetään etenemismahdollisuuksia parhaillaan.

14.53 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tavoitteet oikeusprosessien sujuvoittamiseksi ovat yleisesti ottaen oikein tervetulleita. On ymmärrettävää, että niin sanottua tyhjäkäyntiä halutaan oikeuslaitoksessa vähentää esimerkiksi syytettyjen läsnäolovelvoitetta pääkäsittelyissä tietyin reunaehdoin keventämällä. Ja toisaalta se, että korvataan live-läsnäoloa esimerkiksi videoyhteyksillä, on monissa tapauksissa vain tätä päivää.

Yhden tuomarin kokoonpanojen käytön lisääminenkin on periaatteessa ymmärrettävää tarkoin ehdoin, mutta aivan riskitöntä se ei taida olla. Meillä ei ole kuitenkaan varaa heikentää oikeusturvaa suomalaisilta, edes vahingossa. Siksi haluankin kiinnittää huomiotanne eduskunnan oikeusasiamiehen kriittiseen lausuntoon tästä laista. Oikeusasiamies lausuu seuraavasti esityksestä laajentaa yhden tuomarin kokoonpanon käyttöalaa: ”En kannata yhden tuomarin kokoonpanon käyttöalan laajennusta. Päinvastoin käräjäoikeuksien mahdollisuuksia käyttää laajempia ammattituomarikokoonpanoja tulisi merkittävästi lisätä. Oikeusturvajärjestelmiämme on viime vuosina heikennetty paitsi suoranaisten resurssi-leikkausten muodossa myös epätoivottavilla järjestelmämuutoksilla, joita ovat muun muassa jatkokäsittelylupajärjestelmän laajennus ilman vastaavia käräjäoikeusresurssien lisäyksiä, tuomioistuinmaksujen korotukset ym.” Yhden tuomarin kokoonpanon käyttöalan laajentaminen voisi siis merkata tässä yhteydessä meille oikeusturvahaasteita. Ainakin oikeusasiamies kutsuu tätä askelta oikeusturvan tason heikentämiseksi.

Arvoisa puhemies! Toivon, että näin ei ole, ja toivon, että jatkokäsittelyssä kiinnitämme kaikki huomiota siihen, että kun rajaamme tarkasti, millaisia tuomarikokoonpanoja käytetään, niin pidämme huolen siitä, että se ei vaikeuta oikeuden toimintaa ja toisaalta ei heikennä tuomarien toimintaedellytyksiä tässä maassa.

14.55 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Parviainen käytti erinomaisen puheenvuoron, kun kiinnitti huomiota tähän oikeusasiamiehen lausuntoon.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

Näyttää siltä, että tänään on tällainen oikeuslaitoksen tehopäivä. Tulee putkessa nämä esitykset, jotka on tämän kauden aikana päätetty tuoda, ja hyvä niin. Tässä on kyllä kokonaistarkastelu ollut paikallaan, ja tuomarikunnankin äänen kuunteleminen on tässä havaittu. Myös harkintamahdollisuutta halutaan laajentaa, joten sinänsä kannatan tätä esitystä. Toivon, että valiokuntakäsittelyssä sitten huolella käymme läpi mahdolliset oikeusturvakysymykset, sillä tavallaan oikeusturvan tasoon liittyvät ratkaisut, joita on nyt tehty useita, saattavat yhdessä muodostaa hyvinkin merkittävän miinusmerkkisen suunnan tai alaspäin menevän suunnan oikeusturvan saamisessa ja sen alueellisessa toteutumisessa ja kielellisessä toteutumisessa hyvin monitasoisesti. Kaikkiin näihin on oikeusasiamies kiinnittänyt huomiota, mutta eduskunta kuitenkin ei ole päätöksessään näitä huomioinut.

Toivon, että tästäkin näkökulmasta vähän keskusteltaisiin enemmän, miksi on niin, että meillä nämä lainsäädäntövalmistelutyötä arvioivat tahot, jotka antavat aika kriittisiä lausuntoja, jäävät sitten kuitenkin useimmiten huomiotta lopullisessa mietinnössä ja päätöksessä. Minusta tämä ei ole hyvä kehitys. Mutta ylipäätensä kyllä tätä esitystä muuten kannatan.

14.56 Kari Tolvanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Laukkanen, meillä on tehokas oikeusministeri, ja siksi näitä esityksiä tulee tuolta vauhdilla.

Tämä jälleen kerran on erinomainen esitys. Meillähan tuolla tuomioistuimissa on haasteita nimenomaan siinä, että siellä on, voi sanoa, koko sinfoniaorkesteri kasassa, mutta sitten se yksi sieltä puuttuukin, se ensiviulun soittaja eli syytetty. Koko konsertti peruuntuu, koko istunto peruuntuu. Siellä on asianajajia, todistajia, asianomistajia, juristeja iso lauma, mutta sitten herra tai rouva syytetty ei syystä tai toisesta halua tulla paikalle ja koko homma pannaan seis. Tämä on loistava uudistus nyt, että näissä tietyissä jutuissa, mistä nyt ei saata seurata vankeutta ihan hirveitä tuomioita, enää sitä syytettyä ei välttämättä sinne paikalle tarvita, jos hän ei halua tulla, ja tuo etäyhteyden käyttö vielä lieventää tätä asiaa. Näin pitääkin olla. Tällä säästetään huomattavia summia ja vähennetään tätä tyhjäkäyntiä.

Se on ihan loistava juttu, että nyt myös pystytään pysäyttämään epäilty esitutkintaan ja syyttäjät voi iskeä hänelle haasteen heti kouraan siellä esitutkinnassa. Elikkä taas tehostetaan sitä, että ei tarvitse juosta tällaisen irtomiehen tai -naisen perässä eikä jouduta etsintäkuuluttamaan häntä ja niin edespäin. Loistavia uudistuksia. Tehostavat huomattavasti oikeudenkäyttöä.

Ja tämä tuomioistuimen kokoonpano: Meillä on kuitenkin niin viisaita tuomareita ja arvostan heitä niin paljon, että kyllä he tietävät, koska on oikeudellisesti vaikea asia, koska pitää ottaa useampi ammattituomari siihen tiettyyn istuntoon. Mutta sitten on juridisesti helppoja asioita, joista tuomarit itsekin toteavat, että ei tässä tarvitse nyt niin isoa kokoonpanoa vaan sen voi yhden tuomarin systeemillä hoitaa.

Vielä kun otetaan tämä jatkokäsittelylupa, joka nyt ei suoranaisesti tähän liity vaan joka on aikaisemmin esitetty, niin mielestäni tämä on tehokasta oikeudenkäyttöä, mihin nyt ollaan menossa ja mihin pyritään. Hyvää työtä.

14.59 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys, jossa kevennetään tuomareiden kokoonpanoja, ja erityisesti kyllä arveluttavat ne tapaukset, joissa lisätään yhden tuomarin käyttämistä, koska tämä otetaan käyttöön jo niissäkin tapauksissa, joista voi saada jopa neljä vuotta vankeutta. Tällöin kyllä herää kysymys, toteutuuko oikeusturva näissä tapauksissa tai toteutuvatko varsinkaan uhrin oikeu-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

det. Minusta valiokunnan on kyllä syytä pohtia, onko tämä näin korkealle asetettu vankeusraja sopiva yhden tuomarin käsittelyihin.

Eduskunnan oikeusasiamies on tosiaankin suhtautunut kriittisesti nimenomaan tähän yhden tuomarin kokoonpanon käyttöalan laajennukseen ja peräänkuuluttanut pikemmin sitä, että käräjäoikeuksissa käytettäisiin enemmän laajempia ammattituomarikokoonpanoja. Onko teillä hallituksessa joitakin toimenpiteitä tai suunnitelmia lisätä tuomareiden ammattitaitoa ja tuomarikokoonpanojen ammattiosaamista?

Valiokunnan puheenjohtaja Tolvanen käytti mielestäni hyvän puheenvuoron siitä näkökulmasta, että rikoskäsittelyprosessien kesto oikeuksissa turhaan pitkittyy monasti, jos syytetty ei saavu paikalle, ja siitä kärsivät toki kaikki, ja rahaa kuluu hukkaan silloin, kun kaikki ovat saapuneet paikan päälle mutta istunto perutaan sen takia, että syytetty ei ole saapunut. Tämä on ihan odotettu uudistus, ja myöskin se, että videokuulemisia lisätään, on tehokasta, kannatettavaa ja myös jäljitettävyyden kannalta hyvä asia. Toki se edellyttää sitä, että oikeussalit on varustettu hyvällä laitteistolla ja että myös tietojärjestelmät toimivat. Toivoisin ministeriltä vielä selvennystä, [Puhemies koputtaa] missä tilassa tämän lain suhteen ovat tietojärjestelmät ja laitteistot.

15.01 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Myös minä toteaisin, että tämä esitys oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta on tavoitteiltaan oikeansuuntainen. Hieman mietityttää, että joiltain osin tuomioistuimen kokoonpanojen keventäminen tuntuu menevän varsin pitkälle. Toisaalta tietenkin keventäminen koskee käräjäoikeustasoa ja vakavampien rikosasioiden käsittelyhän harvoin jää käräjäoikeustasolle vaan siirtyy sitten muille oikeustasoille.

Myös etäosallistumisen lisääminen on mielestäni perusteltua. Kuten täällä on jo aiemmin todettu, liian usein nuo rikosasioiden käsittelyt peruuntuvat sen vuoksi, että syytetty on poissa. Tästä tietenkin aiheutuu turhia kuluja mutta myöskin haittaa itse asianosaiselle.

Tässä valiokuntakäsittelyssä on kuitenkin tarkoin arvioitava, ovatko nyt esitetyt rajat oikeansuuntaisia ja oikeita.

15.02 Kari Tolvanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Voin luvata, että lakivaliokunta jälleen kerran perusteellisesti hyvässä hengessä, niin kuin aina, käsittelee tämän asian. Täällä on paljon lakivaliokunnan jäseniäkin paikalla. Varmaan tulee perusteellinen käsittely.

Mutta haluaisin palata tähän niin sanottuun yhden tuomarin systeemiin, kevennettyyn kokoonpanoon, kun kuitenkin tuolla tuomioistuimessa on juttuja ja sitten on taas juttuja. Jos on näytöltään selvä juttu, epäilty, syytetty tunnustaa, on todistajat, on asianomistaja paikalla, on lääkärintodistukset tai joku muu näyttö elikkä ei tule näyttöongelmia, sitten saattaa olla rangaistuksen mittaamisesta kysymys, ja se on käsittääkseni aika kaavamaista, mitä olen tuomareilta kuullut. Tarvitseeko siihen olla kovinkaan isoa kokoonpanoa? Eikö se yksi tuomari todella tätä pysty hoitamaan? Minun mielestäni kyllä.

Sitten taas, jos on toisenlainen juttu, joko arvioidaan näyttöä, on heikko näyttö ja pitää arvioida, riittääkö se tuomionäytöksi vai ei, tai sitten on ennakkotapaus oikeudellisesti, se vaatii varmaan useamman tuomarin kokoonpanon. Kuten sanoin aikaisemmin, minä luotan kuitenkin meidän tuomareihin ja tuomioistuinlaitokseen, että kyllä he osaavat itsenäisesti päättää ja ajatella, montako ammattituomaria tähän tarvitaan, onko joitain erityisiä

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

piirteitä tässä asiassa vai voiko sen hoitaa yksi tuomari. Minun mielestäni tämä on täysin perusteltua, koska kuten sanoin, on juttuja ja juttuja.

15.03 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Näin hallintovaliokunnan, poliisitoimen ja sisäisen turvallisuuden valiokunnan, jäsenenä on mielenkiintoista kuunnella lakivaliokunnan jäsenten näkemyksiä, ja kun tämän kuuntelun tuloksena jäi mieleeni kalvamaan kysymys, niin ajattelin sen kysyä, kun arvon ministeri on täällä paikalla. Tähän yhden tuomarin menettelyyn liittyen valiokunnan puheenjohtaja oli sitä mieltä, että tuomarit voisivat tämän harkinnan tehdä tapauskohtaisesti. Kuitenkin kysyisin sitten viime kädessä kansalaisten oikeusturvan nimissä ja tasapuolisen kohtelunkin nimissä sitä, mikä on ministerin näkökulma, pitäisikö tämä harkinta jättää tässä yhteydessä tuomareiden harkittavaksi tapauskohtaisesti vai pitäisikö sitä jo lainsäädännössä, mahdollisesti asetuksissa, tarkkarajaisemmin kuvata, jotta kansalaisten oikeusturvan osalta ei tulisi tilanteita, että tuomarit eri paikakunnilla tulkitisivat eri tavalla tätä menettelyjärjestystä.

15.04 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Tolvanen aivan oikein tiivistä tämän asian ytimen, eli käräjäoikeudessa on asioita, jotka ovat ihan niin sanottuja selviä tapauksia, eli kun rikos on tehty ja se on todettu, tutkittu ja näyttö on aukoton ja niin edelleen, niin turha tällaisten asioiden takia enää on oikeusjärjestelmää rasittaa. Ja toisekseen pitää sekin muistaa, että jos meidän nykyisessä järjestelmässämme joku tällaisen tapauksen läpikäynyt syytetty ja tuomion saanut henkilö sitten tuntee, että hänen oikeuttaan on loukattu, niin totta kai hänellä on valitusmahdollisuus eteenpäin, niin että eihän se sulje sitä pois. Mutta minun mielestäni tällaisten selvien asioiden setviminen monen tuomarin voimin kuluttaa resursseja, ja ihan viisautta on se, että byrokratiaa puretaan tältäkin puolelta ja nimenomaan niin, että painopiste keskitetään sinne, missä on isoja, vakavia juttuja. Esimerkkeinä voi mainita vaikka jotkut vakavat talousrikokset, joissa todella tarvitaan panoksia. Siellä on semmoisia asioita, joihin kannattaa panostaa. Se on yhteiskunnan toimivuuden kannalta ja myös valtion saamien verotulojen kannalta äärimmäisen tärkeää. Totta kai myös ihmisen koskemattomuutta koskevat asiat ovat tärkeitä, mutta ei pidä unohtaa, että itsestään selvien asioiden setvimisestä ei kyllä mitään lisäarvoa tähän yhteiskuntaan tule.

15.06 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Ei varmastikaan itsestään selvien asioiden vatvomisesta tule lisäarvoa, mutta silloin, kun mennään rajatapauksilla, kyse on oikeusturvasta ja sujuvasta oikeusprosessista.

Viime kauden loppupuolella sain kunnian olla edustaja Tolvasen johtamassa sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon parlamentaarisessa työryhmässä, ja silloinkin käytiin tätä samaa keskustelua siinä työryhmässä. Kun eduskunnan oikeusasiamies, jota täällä eduskunnassa aivan oikein ja perustellusti tarkasti kuunnellaan, on esittänyt kriittisiäkin näkemyksiä tässä asiassa, kysyn ministeriltä vielä: miten te tämän eduskunnan oikeusasiamiehen näkökulman näette? Ja tähän liittyen: onko meillä tässä ehkä sinänsä hyvää tarkoitavassa ajattelussa kiirehtiä asioiden eteenpäinviemistä riski, että teemme sen kiirehtimisen laadun kustannuksella? Tiedän teidät tuolta valiokuntatyöstä valiokuntakollegana ja kansanedustajakollegana ja olen pitänyt teitä suuressa arvossa halussanne ja kyvyssänne pureutua myös oikeustieteilijänä näihin asioihin. Miten näette tämän laadun, ettei lapsi menisi pesuveden mukana?

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

15.07 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on noussut esiin, että tuomarien kokoonpanon määrä olisi myös jotenkin tuomareiden kesken tapauskohtaisesti ratkottavissa. Toki se kuulostaa sinänsä järkevältä, ja haluaisin siitä lisätietoja, onko tosiaan niin, että laki antaa väljyyttä sitten harkinnan mukaan eri tapauksissa harkita tuomarien määrää. Toisaalta, kuten edustaja Mika Kari tuossa edellä totesi, resurssit ovat pienet ja voi olla, että säästöpainneessa voi tulla sitten hätiköityjäkin päätöksiä ja oikeusturva heikkenee.

Eduskunnan oikeusasiamies on kuitenkin suhtautunut kriittisesti tähän, ja varmasti lakivaliokunnan on syytä huolellisesti kuulla asiasta ja pohtia eri puolia. Eduskunnan oikeusasiamies on tässä samassa lausunnossaan myös ollut huolissaan siitä, että oikeusministeriön toimialalta on niin valtavasti leikattu vuosien saatossa, että se jo yksistään nakertaa oikeusturvaa. Arvoisa ministeri Häkkänen, miten te itse näette oman toimialanne tulevaisuuden kehityksen?

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministerille vastauspuheenvuoro, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

15.08 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Tästä oikeusturvakysymyksestä ja yhden tuomarin kokoonpanosta: Oikeusturva Suomessa on monella maailman mittarilla kärkipäässä, mutta samaan aikaan meillä on myös taloudellisia haasteita. Oikeusturvaa ja oikeuden hallinnon alaa ei ole irrotettu jotenkin budjetista, erilliseksi saarekkeeksi sote-rahoituksesta tai Puolustusvoimista tai muusta, vaan joudumme sen saman kamppailun käymään koko ajan, minkä muutkin. Ainakin minun mielestäni oikeuden hallinnon ala ja turvallisuus ovat niitä ydintehtäviä valtiolla, ja senkin takia näissä täytyy olla äärimmäisen huolellinen ja tarkka.

Me joudumme silti tekemään tehostamistoimenpiteitä, mutta niin kuin minä sanoin, kaikki nämä esitykset on laadittu niin, että kansalaisten oikeusturva otetaan ensisijaisena huomionarvoisena kohteena. En tule tuomaan tänne sellaisia esityksiä, joissa oikeusturvan jotkut fundamentit jotenkin vaarantuisivat, vaan hyödynnetään uutta teknologiaa, meidän korkeasti koulutettuja, päteviä ammattituomareita ja annetaan harkinnanvaraa laamannelle siellä käräjäoikeudessa harkita, onko yksinkertainen, riidaton — tai no ei riidaton mutta yksinkertainen — tapaus kyseessä, jolloin voidaan käyttää yhden tuomarin kokoonpanoa. Eli annetaan harkinnanvaraa sinne alueelle tätä soveltaa, koska ei voi täällä lainsäädäntövaiheessa katsoa, minkälainen on näytöllinen tilanne nyt joissain tapauksissa tai muussa. Tuomioistuimet toimivat nytkin näin, ja meidän täytyy luottaa, niin kuin on aikaisemminkin luotettu, meidän ammattituomareihin siinä osaamistasossa ja riippumattomuudessa.

Tämä kokonaisuus on äärimmäisen hyvin ja huolella mietitty. Jos meillä olisi rahaa kuin norjalaisilla, me voisimme tehdä varmaan vähän erilaisia ratkaisuja, mutta nyt joudutaan ottamaan huomioon oikeusvaltion ydinkysymykset ja oikeusturvakysymykset ja silti riipauksen verran tehostamaan toimintoja. Mutta kaikki tehdään niin, että kansalaisten perusoikeudet ja oikeusturva otetaan hyvin huomioon.

Valiokunnan puheenjohtajalta hyviä huomioita moneen otteeseen. Puheenjohtaja Tolvanen otti esiin muun muassa syytetyn läsnäolovelvollisuuden, mikä on käytännössä poliisien kanssa tehdyn yhteistyön osalta huomattu ihan selvästi ja tuomioistuinlaitoksen suuntaan, että todella usein käy niin, että ei saada syytettyä paikalle ja aiheutuu turhia kustan-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

nuksia siitä, että perutaan ja siirretään käsittelyä, tulee asianajokustannuksia, tuomareitten palkkioita, eli tämä on ihan tämmöinen käytännön järjeistys myös.

Tuomioistuinvirasto tullaan perustamaan lähiaikoina juuri sen takia, että se pitää huolta jatkossa vielä paremmin tuomareiden kouluttamisesta ja erikoistumisesta.

Oikeuden hallinnonalan tulevaisuuden osalta sanoisin, että oikeuslaitoksen osalta asiat näyttävät hyviltä, mutta siinä, kuinka pystytään uudella aikakaudella vaikkapa kehittyvän teknologian osalta ja muuten turvaamaan kaikki perusoikeuskysymykset ja muut, riittää varmasti haasteita, aivan varmasti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rajavartiolaitain ja ulkomaalaislain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 201/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu käynnistyy. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä, esittelette lakia.

Keskustelu

15.12 Sisäministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä on siis kyse Rajavartiolaitoksen toimintaedellytysten parantamisesta niin, että se voi varautua uudenlaisiin uhkatilanteisiin ja toimia nopeasti ja tehokkaasti tilanteiden edellyttämällä tavalla. Rajavartiolaitoksen osalta kyse on erityisesti senkaltaisista tilanteista, joissa esiintyy suunnitelmallista voimankäyttöä, häirintää tai soluttamista ilman sotilaallisten tunnusten käyttöä. Toimintaympäristömme on sikäli muuttunut, että meidän tulee lainsäädännön keinoin varautua myös tämänkaltaisiin hybridiuhkiin, jotka tyypillisesti ovat suunnitelmallisia tapoja aiheuttaa yhteiskuntaan painetta, vahinkoa, epävarmuutta tai epävakautta.

Esityksessä siis muutettaisiin Rajavartiolaitoksen normaaliolojen toimintavaltuuksia, jolloin nopeasti syntyvissä häiriötilanteissa voitaisiin reagoida, ja onkin tärkeää, että viranomaisen voi reagoida välittömästi olemassa olevilla toimintavaltuuksillaan. Näin on mahdollista uhkaavan tilanteen pysäyttäminen tai rajoittaminen heti sen alkuvaiheessa ennen kuin häiriö pääsee laajenemaan.

Rajavartiolaitos on jo nykyisin keskeinen toimija Suomen sisäisen ja varsinkin ulkoisen turvallisuuden ylläpitämisessä. Rajavartiolaitos varautuu hybridiuhkiin rajaturvallisuustehtävissään, aluevalvontatehtävissään, mutta myös meripelastustehtävissä sekä suojatesaan omia keskeisiä toimintojaan Suomen sisällä.

Esittelen tässä viisi erityistä kohtaa, jotka olennaisilta osiltaan ovat lakiesityksen muutosten kohteina.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

Ensinnäkin esityksen tarkoituksena on täydentää rajavartiomiehen toimivaltuuksia ja ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta rajanylityspaikoilla, Rajavartiolaitoksen toimitiloissa sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevilla alueilla. Rajavartiolaitos vastaisi toimenpiteistä silloin, kun poliisi on estynyt sitä tekemästä, samoilla valtuuksilla kuin poliisilla olisi.

Toiseksi Rajavartiolaitoksen mahdollisuuksia antaa ja toisaalta saada virka-apua tarkistettaisiin. Rajavartiolaitos voisi jatkossa antaa poliisille terrorismin torjunnassa myös sotilaallista asevoimaa sisältävää virka-apua merialueen lisäksi myös rajanylityspaikoilla ja rajan läheisyydessä. Lisäksi Puolustusvoimat voisi antaa nykyistä laajemmin virka-apua Rajavartiolaitokselle. Muutokset parantaisivat turvallisuusviranomaisten mahdollisuuksia tehdä nopeaa yhteistyötä häiriötilanteiden hallitsemiseksi.

Kolmanneksi rajavartiomiehelle ehdotetaan oikeutta puuttua miehittämättömän ilma-aluksen ja lennokin kulkuun voimakeinoja tai teknisiä toimenpiteitä käyttämällä. Tällä pyritään turvaamaan esimerkiksi rajaturvallisuutta, meripelastusta tai muuta Rajavartiolaitoksen erittäin tärkeää toimintaa.

Esityksessä ehdotetaan myös, että asevelvollisia ja vapaaehtoisia asepalvelusta suorittavia naisia voitaisiin käyttää tehokkaammin Rajavartiolaitoksen toiminnan tukena poikkeuksellisissa tilanteissa. Heille voitaisiin tietyissä tilanteissa antaa tilapäisesti ohjatusti oikeus esimerkiksi henkilötuntomerkkien ottamiseen, liikenteen ohjaamiseen, ajoneuvojen pysäyttämiseen tai turvallisuustarkastusten tekemiseen. Kyse ei olisi vaarallisista tehtävistä, asevelvolliset koulutettaisiin näihin tehtäviin, ja he olisivat aina kantahenkilökunnan ohjauksessa.

Viimeiseksi liikenteenharjoittajien, siis erityisesti varustamojen ja laivaliikenteen harjoittajien, nykyiset velvollisuudet ulkorajaliikenteessä, esimerkiksi matkustusasiakirjojen tarkastaminen ja matkustajaluetteloiden toimittaminen, ulotettaisiin koskemaan myös sisärajaliikennettä silloin, kun rajavalvonta on erikseen päätetty väliaikaisesti palauttaa sisärajoille. Tällä pyritään tehokkaaseen maahantulon hallintaan poikkeuksellisissa tilanteissa.

Lisäksi esitys sisältää erinäisiä muita yksittäisiä muutosehdotuksia Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksiin. Muutoksista ei aiheudu merkittäviä lisämenoja valtiontaloudelle. Uudet toimivaltuudet kyllä edellyttävät lisäkoulutusta rajavartiomiehille ja rajavartijoiksi opiskeleville. Koulutus pystytään toteuttamaan työpaikoilla ja rajavartijan peruskurssin opinnoissa.

Arvoisa puhemies! Lakimuutokset siis parantaisivat Rajavartiolaitoksen kriisinsietokykyä ja valmiutta hallita riittävän nopeasti ja tehokkaasti laajoja häiriötilanteita sekä turvallisuusviranomaisten yhteistyömahdollisuuksia. Muutoksilla olisi myönteinen vaikutus valtion turvallisuuteen jatkuvasti muuttuvassa ja vaikeasti ennustettavassa toimintaympäristössä. Lakimuutosten ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian vuonna 2018.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten puhujalistaan.

15.17 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tarkoituksena on kehittää Rajavartiolaitoksen ja rajavartiomiehen normaaliolojen toimivaltuuksia siten, että Rajavartiolaitos voi varautua nopeasti ja tehokkaasti vastata Suomen turvallisuussympäristössä ilmeneviin uhkiin sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Pidän esitystä tältä osin erittäin hyvänä.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

Esityksen tarkoituksena on erityisesti täydentää rajavartiomiehen toimivaltuuksia yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä rajanylityspaikoilla, Rajavartiolaitoksen toimitiloissa ja Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevilla alueilla silloin, kun poliisi on estynyt sitä tekemästä. Monesti rajan pinnassa rajavartioston partio onkin ensimmäinen paikalle tuleva partio.

Lisäksi täydennettäisiin Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia poliisiin pyynnöstä tai poliisin tukena suoritettavissa tehtävissä. Tämä toiminta ja erityisesti yhteispartiointi ovat olleet jokapäiväistä toimintaa tietyillä alueilla Suomessa. Pidänkin erittäin hyvänä, että rajavartiomiehen toimivaltuuksia tältä osin täydennetään.

Nykyisen lainsäädännön mukaan poliisilla on ollut oikeus saada Rajavartiolaitokselta aseellista virka-apua vain merialueilla terrorismin torjumiseksi. Nyt annettaisiin oikeus virka-avun antamiseen osittain myös maa-alueilla. Hyvä muutos tämäkin. Rajavartiolaitos saa jatkossa myös paremmat edellytykset vastata nopeasti kehittyviin uhkiiin sekä antaa poliisille sotilaallista virka-apua terrorismin torjunnassa. Lainsäädäntö kohottaa Suomen sotilaallista valmiutta. Tämän pitäisi olla jo selvä asia, mutta tähän asti se ei ole sitä ollut.

Rajavartiomiehellä olisi oikeus jatkossa puuttua myös miehittämättömän ilma-aluksen ja lennokin kulkuun, jos se on välttämätöntä rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi, turvaamistehtävän tai meripelastustehtävän suorittamiseksi taikka Rajavartiolaitoksen erittäin tärkeän toiminnan suojaamiseksi. Tämä on tärkeä muutos, koska erilaiset miehittämättömät ilma-alukset lisääntyvät jatkuvasti niin siviilien kuin ammattilaistenkin käytössä.

Rajavartiolaitoksen ydintoiminnot on turvattava entistä paremmin. Erityisesti rajavartioita on lisättävä itärajalla, Helsinki-Vantaan lentoasemalla ja satamissa. Vanhentuneet maarajojen ja merialueen valvontajärjestelmät tulee uusia ja modernisoida jatkossa. Rajavartiolaitos on viime vuosina joutunut ankaralle säästökuurille samaan aikaan, kun tehtävät ovat lisääntyneet ja EU-velvoitteet rajoilla kasvaneet. Tämä kehitys pitää saada käännettyä terveempään suuntaan. Pitää ymmärtää, että Rajavartiolaitos on yleisen turvallisuuden kivijalka siinä kuin poliisi.

15.20 Mats Löfström r: Värderade fru talman! Denna proposition kommer att utveckla Gränsbevakningsväsendets befogenheter under normala förhållanden så att man snabbt och effektivt kan möta de hot som kan uppstå i Finlands säkerhetspolitiska omgivning. Lagförslagets utformning är mycket viktig. Det handlar inte bara om hur det organiseras i praktiken, utan också om principer. Lagförslaget berör också till många delar Åland, men inte samtliga eftersom lagstiftningsbehörigheten om allmän ordning och säkerhet med vissa undantag är landskapets behörighet enligt självstyrelselagens 18 § 6 punkt.

I propositionen föreslås det att Gränsbevakningsväsendets befogenheter gällande upprätthållande av allmän ordning och säkerhet samt polisuppdrag utvidgas. De föreslagna befogenheterna gäller dock inte i landskapet. Gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland bestäms enligt gränsbevakningslagen, självstyrelselagen för Åland samt överenskommelseförordningen om Gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland. Gränskontroll och övrig lagstiftning som gäller Gränsbevakningsväsendet hör dock med stöd av 27 § 34 punkten i självstyrelselagen till rikets behörighet.

Förslagen i denna proposition gällande teknisk övervakning, ingripande i obemannade luftfartygs eller modellflygplans färd, temporärt avbrytande eller temporär begränsning av sjötrafik, rätten att använda fastigheter, begränsningar i rätten att röra sig på fastigheter samt transportörers skyldigheter vid trafik över de inre gränserna hänför sig till gränskont-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

roll och tryggnad av Gränsbevakningsväsendets verksamhet, och således tillämpas de också på Åland.

Enligt 27 § 34 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om ordningsmaktens verksamhet för tryggnad av statens säkerhet. Enligt detaljmotiveringen omfattar begreppet bland annat lagstiftningen om bekämpning av terrorism. De bestämmelser om handräddning mellan riksmyndigheter vid terrorismbekämpning som föreslås i denna proposition gäller således med beaktande av de nedan nämnda överenskommelserna även dessa myndigheters verksamhet i landskapet.

Det är dock av fundamental betydelse att de internationella överenskommelserna gällande Ålands demilitarisering och neutralisering noggrant respekteras. Lagförslaget innebär nämligen möjlighet till handräddning från Försvarsmakten, vilket har en alldeles särskild betydelse för de internationella avtalen gällande Ålands demilitarisering. Enligt artikel 4 a i 1921 års konvention får Finland när utomordentliga omständigheter det kräver, dit införa och där temporärt hålla utöver reguljär polispersonal sådana väpnade styrkor som är strängt nödvändiga för ordningens upprätthållande. Sådan handräddning vid bekämpning av terrorism som föreslås i denna proposition kan även inbegripa användning av militära maktmedel. Bekämpning av terrorism kan betraktas som en ovan avsedd exceptionell situation, men bestämmelsernas tillämplighet på Åland ska dock alltid bedömas från fall till fall.

Beslut om sådan handräddning som omfattar militära maktmedel fattas eller fastställs i sista hand vid statsrådets allmänna sammanträde, där uttryckligen verksamhetens berättigande med tanke på överenskommelserna om demilitarisering och neutralisering samt frågans andra utrikespolitiska dimensioner naturligtvis måste beaktas.

Hantering av terrorism är i första hand en polisiär uppgift. I händelse av ett misstänkt terrorbrott på Åland bör frågan således i första hand skötas av polisen, och det kan inte bli fråga om handräddning från Försvarsmakten så länge det inte är fråga om åtgärder som är strängt nödvändiga för ordningens upprätthållande. Detta kriterium kan anses vara uppfyllt då det är fråga om en överhängande risk för människors liv eller hälsa eller då stora miljö- eller egendomsskador står på spel.

Undantagen i de internationella konventionerna ska alltid tolkas strikt. Bekämpning av terrorism kan betraktas som en ovan avsedd exceptionell situation, men bestämmelsernas tillämplighet på Åland ska alltid bedömas från fall till fall.

Värderade fru talman! Lagförslaget har tagit remissyttrandena gällande Åland i beaktande, vilket är mycket viktigt och något jag noterar att man har gjort i förhållande till det första utkastet av lagförslaget, som innehöll problem. De problemen är nu lösta i förslaget. Det är jag nöjd över att man har gjort eftersom det gör att propositionen blev en balanserad helhet också gällande de speciella dimensioner som berör Åland.

Framöver är det ändå viktigt att utskotten som kommer att behandla frågan också noterar och bevakar detta samt hör Ålands position, via Ålands landskapsregering, i utskottsbehandlingen.

15.30 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Herra ministeri, lämpimät onnittelut vastuullisesta tehtävästä, jota tämän tasavallan eteen ja tämän eduskunnan eteen pääsette nyt puurtamaan. Itse hallintovaliokunnan jäsenenä tervehdin ilolla tämän tyyppisen lainsäädäntöpaketin työstämistä, jossa yli ministeriöiden eri toimivaltaisten viranomaisten kanssa yhdessä tehdään myös turvallisuuden peiton yhteistä parsimista ja ajantasaistamista. Tässä

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

yhteydessä myös kiitos edellisille ministereille vastuullisesta tehtävästä ja hyvästä yhteisymmärryksestä eduskunnan kanssa.

Muutama kysymys kuitenkin.

Kysymyksen toinen osa liittyy ”hybridi”-käsitteen määrittelyyn, joka myös tässä laki-luonnoksessa on kirjoitettu, ehkä hieman väljästi, auki. Kun näihin nopeasti muuttuviin tilanteisiin, niin sanotusti hybridiuhkiin ja vaikeasti tunnistettaviin uhkiin, lähdetään ikään kuin sillä ajatuksella, että jos jotain tapahtuu, niin toimivallat joustavasti siirretään sisäisen turvallisuuden viranomaiselta — poliisilta, Tullilta, Rajavartiolaitokselta — Puolustusvoimille tai päinvastoin, niin miten, ministeri, näette: eikö hieman ongelmallista ole, että jos näitä hybriditilanteita ei tarkkarajaisemmin kuvata, niin lainsäädäntöön edelleenkin jää tilanne, jossa toimivaltaiset viranomaiset pallottelevat vastuuta ja johtovastuuta toinen toisilleen tai päinvastoin ottavat itselleen johdettavaksi operaatioita, jotka eivät sitten kumminkaan ole oman toimivallan ääressä? Pitäisikö tähän lainsäädäntöön tarkemmin kuvata, minkä tyyppisissä tilanteissa toimivallat siirtyvät?

Ja toinen kysymys. Olisi mielenkiintoista kuulla tässä ensimmäisessä keskustelussa myös teidän näkemyksiänne kaksoiskansalaisuuskyseeseen. Millä tavalla näette kaksoiskansalaisuusasian, joka osaltaankin liittyy tähän lakiehdotukseen, mutta ehkä hieman lakiehdotusta laajemmassakin näkökulmassa?

15.32 Kari Tolvanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Yhteistyö on Suomessa voimaa, etenkin viranomaisten yhteistyö. Meillä vähälukuiset viranomaiset ovat jo aikoja tehneet yhteistyötä — PTR-yhteistyö, poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos, Puolustusvoimat sekä pehmeänä viranomaisena pelastuslaitos — ja tätä on tultu ihailemaan aina ulkomaita myöten ja ihmetelty, miten tämä on mahdollista. Ja se on Suomessa mahdollista. Tämä lainsäädäntö on hyvä jatkumo sille. Riippumatta siitä, kuinka paljon meillä on rajavartijoita, poliiseja, tullimiehiä, me tarvitsemme tämän lainsäädännön, koska ihan päivittäistoiminnassa pitää olla niin, että on tarkoin säädelty, mitkä ovat yksittäisen rajavartijan oikeudet. Lain pitää olla myös selkeä: jos jotain alkaa yllättäen tapahtua jossain rajanylityspaikalla ja poliisi ei ole paikalla vaan siellä on rajavartiomies, miten hän voi toimia? Rajavartiomiehen toiminta tällaisessa tilanteessa ei voi nykypäivänä perustua jokamiehenoikeuksiin, ei missään tapauksessa.

Sitten vielä, että tähän pakettiin ei tietysti kuulu Tullin osuus, ja se on oman keskustelunsa aihe, miten Tulli myös eräänä tärkeänä sisäisen turvallisuuden toimijana otetaan tähän entistä kiinteämmin mukaan. Rajavartiolaitoksen lainsäädäntöähän tutkinnan osalta on jo kehitetty, ja tämä on hyvää jatkumoa sillekin.

Tietysti tässä on myös se pahan päivän vara, mikä nykyisin pitää olla — se ei ole todennäköistä, mutta mahdollista — tietyille hybridiuhkille. Nyt on määritelty, miten voidaan jopa sotilaallista voimaa käyttää, ja johtosuhteet täysin selkiytetään. Valitettavasti se on nykypäivää. Lainsäädännön pitää olla aikaansa edellä, ei aikaansa jäljessä, ja tämä on sitten siellä kassakaapissa ja toivottavasti pysyy siellä, mutta jos se tarvitsee sieltä ottaa, niin meillä on toimiva lainsäädäntö.

15.34 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan hybriditilanteista ja hybridiuhista, pitää aina varautua odottamaan odottamatonta, ja siksi on tärkeää, että lainsäädäntö on joustava niiltä osin kuin se on mahdollista joustavaksi tehdä ja että me

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

annamme esimerkiksi rajavartijoille oikeudet reagoida muuttuviin tilanteisiin niin, että mahdollisimman harva — tai ei kukaan — joutuu vaaraan.

Ensisijaisesti Rajavartiolaitoksen toiminta jatkossakin tapahtuu tietenkin raja-alueilla, rajapisteillä, rajanylityspaikoilla, Rajavartiolaitoksen omissa tiloissa, mutta on tärkeää, että tarvittaessa tästä voidaan joustaa. Tämä liittyy myös siihen, että meillä on meneillään parhaillaan useitakin hankkeita, joissa Euroopan unioni pyrkii tekemään rajavalvontayhteistyötä erilaisissa odottamattomissa ulkorajatilanteissa Euroopan unionin rajoilla ja ulkoradoilla. Sikäläkin on tärkeää, että Suomen lainsäädäntö on ajan tasalla.

Kiinnittäisin huomiota siihen, että kun miehittämättömät lennokit on nyt tässä esityksessä nostettu erääksi esimerkiksi, niin meidän kannattaa miettiä jatkossa myös sitä, että saat-taa tulla muita teknologisia innovaatioita, jotka tuottavat meille vastaavan tilanteen. Eli toivon, että sisäministeriössä olette myös uuden ministerin johdolla valppaana, ja uskonkin, että näin olette.

Yleisesti, kun puhutaan Suomen kokonaisturvallisuudesta, en voi olla korostamatta liikaa tarpeettomien siilojen purkamisen merkitystä. Jos tämä pieni maa haluaa hoitaa asian-sa turvallisuusnäkökulmasta mahdollisimman kiitettävästi, niin silloin meillä ei ole varaa sellaisiin siiloihin, mitä voi syntyä, jos eri virkakunnat eivät keskustele keskenään. Siksi-kin tämä lainsäädäntö vaikuttaa tervetulleelta, ja odotan mielenkiinnolla sen valiokuntakä-sittelyä.

15.36 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen rajavartiolaitakia ja ulkomaalaislakia täydentävä lakiesitys on erittäin hyvä ja kannatettava. Tämän päivän maa-ilma on muuttunut niin nopeasti, että lainsäädäntömme ei meinaa pysyä ajan tasalla. Kun esimerkiksi rajavartijoiden työtä tänä päivänä katsoo rajanylityspaikoilla, esimerkiksi satamissa taikka nyt itärajan pinnassa olevilla rajanylityspaikoilla, niin tilanteet muuttuvat erittäin nopeasti ja rajavartijoilla pitää olla valtuudet kunnossa. Sen me kaikki tiedämme tässä talossa, että kaiken julkisen toiminnan tulee perustua lakiin ja lakia on tarkoin nou-datettava. Elikkä rajavartija ei voi tilanteessa tehdä mitään, jos ei ole valtuuksia, mutta täl-lä lainsäädännöllä asetamme nämä valtuudet kuntoon ja ennen kaikkea pääsemme sellai-seen tilanteeseen, jossa poliisin ja rajavartijoiden yhteistyö on mutkatonta ja rajavartijat tarvittaessa saavat nopeasti poliisilta apua tai päinvastoin. Tämä toimii totta kai rajanyli-tyspaikoilla, mutta tällä on suurta merkitystä myös maaseutukunnissa, joissa monessa ta-pauksessa poliisi ei ole lähellä. Se lähipoliisipartio voi olla vaikka kotikunnassani Ilomant-sissa, ja kun joku tilanne on päällä, niin se voi olla vaikka sadan kilometrin päässä. Ja ra-javartijat ovat siinä äärellään: ihan kirkonkylän keskustassa on Pohjois-Karjalan rajavar-tioston toimitilat, ja siellä on lukuisia rajavartijoita. Kaikki eivät tietenkään yhtä aikaa ole saapuvilla, mutta työvuorossa olevat rajavartijat varmasti auttavat siinä tilanteessa poli-iisia, koska kun tilanne etenee nopeasti, niin silloin siinä tarvitaan nopeita toimenpiteitä. Tä-män takia tämä lakiesitys on erittäin hyvä ja kannatettava.

Erikoisesti pidän tässä lakiesityksessä erittäin hyvänä sitä, että näiden dronien torjuntaa varten saadaan vihdoinkin lainsäädäntö, koska ne ovat leviämässä niin hurjaa vauhtia. Al-kaa olla kohtapuoliin tilanne, että näitä lentäviä pieniä koneita on yltympäriinsä, eikä min-käänäköistä lainsäädäntöä niille saada. Nämä muodostavat ihan varmasti joissakin tilan-teissa turvallisuusuhkan, ja viranomaisilla pitää olla keinot, millä näihin tilanteisiin puutu-taan.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

15.38 Ville Tavio ps: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa aikana, kun olin hallituspuolueen kansanedustajana ennen tätä, käytiin paljon keskustelua siitä, että pitää varautua poikkeusoloihin ja tarvitaan näihin poikkeusoloihin hyvät toimintatavat, tarvitaan riittävät lainsäädännöt. Tämäkin sivuaa sitä tilannetta, että rajavaltio väliaikaisesti palautettaisiin. Tilannehan oli vuonna 2015 sellainen, että se rajavaltio olisi tullut väliaikaisesti palauttaa. Silloin kyllä huomattiin, että tällainen lainsäädäntökehikko tarvittaisiin ilman muuta, ja tämä on varmaan vain yksi osa sitä. Toivottavasti sitä, nimenomaan tätä poikkeustilaa ja sitä lainsäädäntöä, käsitellään lisää. Sinänsä tämä oli hyvä tältä osin, vaikkakin vähän myönnän nyt, että jälkikäteen surkuttelen yhä, että silloiset ministerit olivat kyvyttömiä toimimaan siinä tilanteessa silloin 2015.

Tässä sivutaan myös valvontaa merialueilla ja virka-apun antamista esimerkiksi terroristisessa tilanteessakin. Tämä on hyvä, että myös valvontaa ja toimialuetta selkeytetään ja kehitetään. Mutta tästä tuli mieleeni sellainen, että — käytän nyt hyödyksi, kun sisäministeri on paikalla — olen muutaman muun kanssa pohtinut sitä, että kun ulkomailla liikkuu ja siellä on turvatarkastuksia joka välissä, jos mennään vaikka matkustaja-alukseen, Suomessa kun mennään Ruotsin-laivalle tai Tallinnan-laivalle, niin nähdään, että ne turvatarkastukset ovat aika heikot, se turvallisuuskehikko on siellä hyvin puutteellinen vielä. Siksi ehdottaisinkin, että tätä lähdettäisiin hallituksessa tutkimaan, että niihin tarvitaan, valitettavasti eletään sellaista maailmanaikaa, kunnolliset turvatarkastukset, ja käydään läpi, että myös nuo matkustajalautat ovat turvattuina siten, ettei sinne ihan noin vain tehdä terroristi-iskuja tai oteta niitä lauttoja haltuun siten, että kuljetetaan aseita sinne.

15.40 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu, ja lainsäädännön pitää tietysti seurata maailman muutosta. Tänään käsityksemme uhkakuvista on kovin toisenlainen kuin mitä se oli 10 vuotta sitten, ja tämä koskee tietysti lavealti kaikkia euroopalaisia valtioita. Tässä mielessä nämä kaksi lakikokonaisuusmuutosehdotusta ovat perusteltuja. On todellakin katsottava, että kykenemme toimimaan erilaisten uhkien oloissa niin, että viranomaisten keskinäiset vastuut ovat kiistattomat ja on tiedossa, kuka tekee ja kenen johdolla toimitaan. On perusteltua, että valiokunta käy tämän ehdotuksen kuitenkin huolella lävitse, ei vähiten sen takia, että pitkin matkaa on osoittautunut, että on tullut uutta tietoa siitä, miten varautuminen parhaiten hoidetaan ja miten se tehdään niin, että kansalaisten perusoikeudet ovat kaikissa oloissa turvattuina.

Sitten täytyy varoa ylilyöntejä, ja otan nyt kaksi tällaista ylilyöntiasiaa tässä yhteydessä esille:

Ensimmäinen koskee sitä päätöstä, joka viime vuonna tässä eduskunnassa tehtiin ja jossa Euroopan unionin rajavartiolaitokselle annettiin toimintaoikeudet Suomessa ohi Suomen hallituksen kannan. Pidän tätä päätöstä edelleenkin käsittämättömänä linjauksena — sitä, että ohi Suomen suvereniteetin Suomeen voidaan lähettää aseistettuja henkilöitä tekemään rajavaltio. Tuota linjausta ei koskaan täällä kunnolla perusteltu, vaan se vietiin lävitse olemattomalla keskustelulla. Valitan tapahtunutta enkä ymmärrä, miten tällainen tilanne voisi olla kenenkään intressissä, että maan hallituksen kannan vastaisesti Euroopan unioni lähettää aseistettuja henkilöitä tekemään vaikkapa rajavaltio. Mielestäni sellaisen täytyisi aina tapahtua yhteydessä maan hallituksen viralliseen linjaan ja pyyntöihin.

Toinen asia koskee sitten tätä kaksoiskansalaisuuskeskustelua, johon edustaja Kari täällä jo aikaisemmin viittasi. Tästähan puolustusministeri Niinistö käytti maanpuolustuskurs-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

sin avajaisissa, hyvin arvovaltaisella paikalla, puheenvuoron, jossa hän leimasi Suomen kaksoiskansalaiset ”viidenneksi kolonnaksi”. Se oli käsittämätön puheenvuoro. Meillä on 100 000 suomalaista, joilla on jonkun toisen maan kansalaisuus, ja he ovat toimineet hyvässä uskossa sen mukaisesti kuin Suomen valtio on kehottanut toimimaan vuosien ajan: joko säilyttämään oman aikaisemman kansalaisuutensa ja ottamaan Suomen passin tai sitten toisinpäin, säilyttämään Suomen passin ja ottamaan sen uuden asemamaan passin. Ja nyt yhtäkkiä maan hallituksen riveistä sanotaan, että tällaiset henkilöt edustavat viidettä kolonnan, siis uhkaa Suomen turvallisuudelle. Pidän puheenvuoroa erittäin huonosti harkittuna ja ihmettelen myös sitä, että se on otettu hiljaisuudella vastaan hallituksen riveissä. Meillä on jopa hallituksen sisällä henkilöitä, jotka ovat kaksoiskansalaisia. Heidänkin isänmaallisuutensa asetetaan tällaisella puheenvuorolla kyseenalaiseksi. Ymmärrän riskeihin varautumisen, se on oikein, mutta kyllä on erityinen vastuu siinä, että valtioneuvoston jäsenet eivät leimaa kokonaisia kansanosia mielivaltaisella tavalla epäisänmaallisiksi, riskeiksi Suomen turvallisuudelle. Tämä kysymys on edelleenkin hallituksen pöydällä, mitä tämän kaksoiskansalaisuusasian osalta tehdään. Tietävästi hallitus harkitsee edelleenkin sellaisia rajoituksia, joissa joistakin viroista säädettäisiin niin, että niihin ei voi hakeutua, jos on jonkun toisen maan kansalaisuus. Kun nyt paikalla on uusi sisäministeri, pitäisin perusteltuna, että hän valottaisi omaa näkökantaansa tähän keskusteluun, ei vähiten sen takia, että sisäministeriön hallinnonala on tietysti yksi ala, jota tällainen turvallisuuskeskustelu koskee, ja oletan, että myös sisäministeriön palveluksessa on henkilöitä, joilla tällä hetkellä on Suomen lakien mukainen kaksoiskansalaisuus, johon Suomen valtiovalta on aktiivisesti kehottanut ihmisiä hakeutumaan.

Tässä asiassa tarvitaan avoin keskustelu, eikä niin, että hallitus menee omaan linnaan ja tekee päätöksen ja sitten sanoo eduskunnalle, että kaikki tätä noudattakoot, ja keskustelu päättyy siihen. Ennen kuin päätös tehdään, eri näkökohtien pitäisi tulla esille. Meidän olemme tehneet tähän liittyen jo aikaisemmin lainsäädäntömuutoksia, joissa turvallisuusarviointia on kiristetty, ja ne ovat olleet perusteltuja hankkeita, mutta jään kysymään, onko tällainen isojen kansanosien leimaaminen perusteltua. Onko se oikein oikeusvaltiossa, ja onko se oikein myöskään meidän turvallisuutemme kannalta? Ja peräänkuulutan sitä, että hallituksen ministerit lausuvat tässä asiassa oman kantansa, jotta eduskunta voisi ottaa tähän asiaan puolestaan kantaa ja näin vaikuttaa niihin esityksiin, mitä hallitus on eduskuntaan tässä asiassa tuomassa.

15.46 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinäluoman painavaan puheenvuoroon on helppo yhtyä, myös hallintovaliokunnan jäsenenä. Puolustusvaliokunnan jäsenenä olen saanut toimia vuodesta 2011 alkaen, siis kahden eduskunnan aikana näissä samoissa valiokunnissa, ja, arvoisa ministeri, olette neljäs sisäministeri tässä arvokkaan sisäministeriketjun jatkona. Tämä kaksoiskansalaisuusasiahahan ei meille ole uusi. Toki se nousi silloin 2014 osana Ukrainan tilannetta esiin hallintovaliokunnassa ja puolustusvaliokunnassa viime kauden lopulla, ja myös tämän kyseisen hallituksen alussa parlamentaarisesti yritettiin etsiä niitä lainsäädännön uudistamistarpeita, joita tähän kaksoiskansalaisuuskysymykseen liittyy. Kuitenkin puolustusministerin puheenvuorot ”viidennestä kolonnasta” ovat puheenvuoroja, joihinka pitää hallitukselta tulla vastaus. Ne eivät voi olla vain yksittäisen ministerin sinänsä arvokkaassa tilaisuudessa heittämiä omia henkilökohtaisia mielipiteitä, vaan väkisin eri lainsäädännön uudistamisen vaiheissa tulee esiin, mikä on hallituksen virallinen kanta tähän kaksoiskansalaisuuskysymykseen. Meillä kaikilla niin valtio-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

neuvostossa kuin muuallakin on yhteisiä tuttuja kaksoiskansalaisia, joidenka isänmaallisuuden epäily kategorisesti ei ole millään tavalla perusteltavaa, päinvastoin tuomittavaa. Tähän asiakokonaisuuteen uskon, että ministeri vastaa.

Sitten kysyisin vielä tähän lakiesitykseen liittyvästä Rajavartiolaitoksen toimivallasta poliisin tehtäviin. Täälläkin kuuli — en muista, kuka edustajakollega mainitsi, edustaja Hoskonen taisi olla — että on tehokasta esimerkiksi raja-alueilla käyttää Rajavartiolaitoksen resursseja poliisin tehtävien hoitamiseen. Kuitenkin viime vuoden puolella alkoholilaissa siirrettiin 150 poliisia käytännössä juoppokuskeiksi, näin kansanomaisesti sanottuna. Ei kai nyt taustalla ole ajatus, että Rajavartiolaitokselle annetaan voimankäyttöön ja pakkokeinoihin sellaisia suoria toimivaltoja raja-alueen asukkaiden turvaksi? Kyllä edelleenkin rajallakin tarvitaan koulutettuja poliiseja, jotka ovat erikoistuneet tähän poliisitoimialaan, ja sitten Rajavartiolaitos tukee silloin, kun tuettavaa on, mutta ei kategorisesti niin, että annetaan poliisin tehtävät Rajalle.

15.48 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Puhun tästä kaksoiskansalaisuusasiasta myös sen takia, että olen saanut paljon yhteydenottoja henkilöiltä, jotka ovat huolissaan siitä, ovatko he tervetulleita Suomeen tai ovatko he tervetulleita jäämään Suomeen, jos he haluavat säilyttää oman aikaisemman kansalaisuutensa — henkilöiltä, jotka ovat erilaisissa tehtävissä tällä hetkellä ja kokevat, että heidän toimintansa ja heidän hyväksyttävyytensä on asetettu kyseenalaiseksi. Tähän ei pitäisi suhtautua välinpitämättömästi eikä hiljaisuudella, koska emme kai halua, että kansainvälistyvässä maailmassa ja Suomessa me luomme tällaisille henkilöille ennakkokäsityksiä, että he ovat erityisesti luopin alla tai että heidän isänmaallisuuttaan ja hyväksyttävyytään asetetaan kyseenalaiseksi. Tämä ei koske vain näitä, jotka ovat suoraan kaksoiskansalaisia, vaan totta kai myös heidän perheenjäseniään ja sukulaisiaan. Eli tämä asia koskettaa välittömästi satojatuhansia, ja kun näin rasakas syyte on esitetty, että he ovat tämmöinen ”viides kolonna”, jonka uhka pitää eliminoida jo rauhan aikana, niin kyllähän tämä täytyy läpi käydä. Valitan sitä, että puolustusministeri ei ole tässä yhteydessä paikalla eikä ole ollut eduskunnassa mahdollisuutta tätä asiaa häneltä suoraan kysyä. Kun semmoinen mahdollisuus tarjoutuu, aion jatkaa keskustelua. Mutta tähän ei koske vain puolustusministeriön hallinnonalaa vaan laeammalti koko valtioneuvoston toimintaa ja valtioneuvoston käsitystä ylipäänsä kansalaisten oikeuksista ja tasaveroisesta kohtelusta Suomessa.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä edustaja Hoskonen, ja sen jälkeen ministeri vastaa.

15.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Karin puheenvuoroon sen verran vain, että kyllä maaseutukuntien olosuhteissa on meidän pakko tunnustaa se tosiasia, että viimeisen kymmenen vuoden aikana poliisin toiminta on keskittynyt suuriin keskuksiin. Tämä on kylmä tosiasia. Olipa se edellisen hallituksen tai sitä edellisen hallituksen tai tämän istuvan hallituksen syy, niin näin on vain käynyt. [Eero Heinäluoma: Näin on käynyt!]

Mutta toisaalta sitten ei pidä tähänkään itkuvirteen jäädä itkemään, vaan tosiasia on se, että on olemassa viranomaisia, tässä tapauksessa rajavartijat, jotka esimerkiksi Ilomantsissa ovat hyvin näkyvässä roolissa: 135 kilometriä yhteistä rajaa Venäjän kanssa tietysti tekee sen toimintaympäristön, missä rajavartijat toimivat. Mutta pitää muistaa, että näillä ra-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

javartijoilla tämän lain myötä on mahdollisuus toimia myös tavallisten ihmisten turvana. Ja muistakaa se, hyvät edustajakollegat, että nämä rajavartijat — joita sattumoisin kaksi asuu ihan naapurissani, erittäin turvallista asua, vielä yhdellä heistä on rajakoira, niin että kyllä siinä ihan mukava on asua, kun rajakoirakin pitää huolen siitä, että Varpukujalla ei ihmisiä paljon kulje, tai siellä kulkee toki ihmisiä, mutta siellä eletään siivosti ja kiltisti — pystyvät omassa työssään, esimerkiksi rikostutkinnassa taikka sitten kadonneen ihmisen etsinnässä, aivan eri tason suorituksiin kuin pelkkä poliisipartio. Heillä on se ammattitaito, maastossa liikkumisen osaaminen ja ennen kaikkea loistava paikallistuntemus.

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Mykkänen, ja sitten vielä jatkuu. — Ministeri Mykkänen, 3 minuuttia.

15.51 Sisäministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille hyvästä, olenaisiin asioihin tarttuvasta keskustelusta.

Edustaja Kulmala viittasi tässä alkuvaiheessa Rajan resursseihin, säästöpainaisiin, valvontalaitteistojen uusimistarpeeseen. Nämä ovat kaikki täyttä totta, ja näiden paineiden keskellä tietysti toimitaan. Onneksi jonkun verran resursseja viime vuonna hallitus lisäsi, ja tänä vuonna varmasti tarkastellaan asioita jälleen.

Edustaja Löfström puuttui Ahvenanmaan erityiskysymyksiin. Tässähän sinänsä Rajavartiolaitokselle selkeästi kuuluu rajavalvontatehtävät ja meripelastus sekä poliisin pyytämä virka-apu myös Ahvenanmaan osalta, ja näihin tehtäviin sekä ulkomaalaislakiin liittyviin tehtäviin liittyen tämä lainsäädäntöpaketti koskee myös Ahvenanmaata, mutta yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvät osat eivät koske — ja asevelvollisten osalta sitten osittain koskee.

Edustaja Kari kysyi, onko hybridiuhan käsite liian tulkinnanvarainen. Itse lähtisin siitä, että arkijärkisesti tässä erityisesti sotilaallisen voiman käyttö Rajavartiolaitoksen toimesta on selkeästi rajattu edelleen, ja toisaalta, kuten edustaja Parviainen hyvin korosti, jotta hybridiuhkiin voidaan muuttuvassa ympäristössä tarttua, meidän on myöskin pystyttävä olemaan viranomaisten kesken joustavia ja kuvittelemaan myös sellaisia tilanteita, jotka eivät tällä hetkellä tunnu todennäköisiltä. Onneksi meillä Suomessa vahvuus turvallisuudessa on nimenomaan viranomaisten keskinäinen yhteistyökyky ja luottamus tässä yhteiskunnassa, ja sitä vahvuutta meidän kannattaa myöskin edelleen hyödyntää. Tähän liittyen myös muiden kuin lennokkien, uusien teknologioiden hyödyntämiseen varautuminen, kuten edustaja Parviainen viittasi, on toki meillä koko ajan luupin alla.

Tällä Rajan valtuuksien vahvistamisella toki, kuten edustaja Hoskonen täällä korosti, on mahdollista parantaa erityisesti rajakuntien ihmisten turvallisuutta. Se on myönteinen asia nykytilanteeseen verrattuna. Mutta ei ole tarkoitus tämän lainmuutoksen seurauksena ikään kuin vähentää poliisin näkyvyyttä näissä kunnissa sinänsä.

Sitten mitä tuli tässä muutamien edustajien viittauksiin kaksoiskansalaisten virkoihin hakeutumisen mahdollisuuksista, se ei tietysti liity tähän lakiin, mutta olen itse kyllä julki-
sestikin esimerkiksi viime Helsingin Sanomissa lauantaina todennut, että itse en voi allekirjoittaa viidennen kolonnan viittauksia. Meillä on laillinen oikeus kaksoiskansalaisuuteen olemassa, ja ihmiset ovat tietysti tasavertaisia suomalaisia silloin. Samalla kun mietimme sitten esimerkiksi Rajavartiolaitoksen avainvirkojen kelpoisuuksia, on selvää, että

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

meillä on, valitettavasti, korostunut riski painostuksesta myös kaksoiskansalaisuuteen liittyen ulkovaltojen taholta, ja tähän meidän on tarpeen löytää keino puuttua myös näiden kyseisten viranhaltijoiden oman turvallisuuden kannalta. Toisaalta olen sitä mieltä, että meidän täytyy pyrkiä löytämään keino, joka mahdollisimman vähän loukkaa tasavertaisuutta lain edessä kansalaisuuksiin katsomatta. Tätä työtä nyt kyllä tehdään ja toivottavasti päästään tasapainoiseen ratkaisuun. Vaikka ratkaisu koskee pientä joukkoa, niin se on periaatteellisesti merkittävä ja tarkoin punnittava asia, kuten täällä myöskin edustajat Heinäluoma ja Kari ovat sanoneet.

Puhemies Paula Risikko: Puhujalistaan.

15.55 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Halusin vain sillä alkoholilakiesimerkillä muistuttaa siitä, että kaikki toimet, joita teemme sisäisen turvallisuuden kentässä, vaikuttavat sisäisen turvallisuuden kenttään, resurssihin, ovat ne resurssit sitten ihmisiä, poliisimiehiä ja -naisia, rahoja tai poliisiautoja tai Ilomantsin poliisilaitoksen partiopistettä ja niin poispäin. Nyt alkoholilailla siirsimme 150 poliisia kuljettamaan asiakkaita aamukolmen ja aamuviiden välillä. Sen ratkaisun eduskunnan enemmistö teki, ja sen todellisuuden kanssa eletään.

Meille tulee huomenaamulla puolustusministeri puolustusvaliokuntaan kuultavaksi, ja kun arvaan, että tätäkin keskustelua media seuraa, niin luulenpa, että huomenna viidenteen kolonnan tavalla tai toisella valiokunnassakin tulemme palaamaan ja kysymyksiä esittämään. Ministerin kysymykseen: Olin oikein tyytyväinen siitä, että kansanosaa ei voi vain kategorisesti tuomita epäisänmaalliseksi tällaisilla ilmaisuilla. Sitähän tämä ilmaisu käytännössä tarkoitti.

Oikeastaan kysyisin vielä ministeriltä tähän varsinaiseen lakiesitykseen liittyen, kun tässä puhutaan lennokeiden torjunnasta ja muusta vastaavasta: seuraako tätä lakiesitystä sisäisen turvallisuuden puolelle talousarvioesityksessä joku lisälaajennus tai muu vastaava? Erilaisia koneita ja laitteita tarvitaan myös näitten koptereiden maahan saattamiseen — ja muuta vastaavaa lainsäädäntötarvetta.

15.56 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeri Mykkästä asiallisesta vastauksesta ja myös kysymykseen tästä kaksoiskansalaisuudesta ja sitten tähän liittyviin julkisiin puheenvuoroihin. Oli miellyttävää kuulla, että uusi ministeri ajattelee tältä osin hyvin selkeäsanaisesti ja lähtien kansalaisten yhdenvertaisesta kohtelusta. Toivoisin, että hallitus saisi oman ajattelunsa selkiinnytettyä mahdollisimman nopeasti, jotta tämä epäselvä vaihe, joka selvästi jäytää nyt ihmisiä, olisi mahdollisimman lyhytaikainen. Mutta kiitoksia tästä linjauksesta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 204/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu

15.57 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tullaan miehittämättömistä ilmaialuksista ihan miehitettyihin aluksiin merelle. Tässä on käsittelyssä kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmä ja valvontalaki. Tosiasiahan on se, että tällaista lakia ei koskaan tehtäisi, jos emme olisi EU:n jäseniä, mutta kun siellä parlamenttineuvosto ja komissio muuttavat kalastuspykäläiä, niin meidän on pakko Suomea siihen taipua, mutta koetamme tehdä muutokset niin, että niistä seuraa mahdollisimman vähän byrokratiaa ja mahdollisimman järkeviä uudistuksia.

Lohen kalastuskiintiöt, toimijakohtaiset kiintiöt, ovat paljon puhuttaneet, ja tosiasia on, että niitä ei ole pystytty oikein kunnolla valvomaan, kun ei tiedetä, mihin satamaan se alus kulloinkin tulee, ja valvonta on hyvin satunnaista. Sen takia sieltä EU:n päästäkin on hattu tähän asiaan puuttua. Me toteutamme nyt Suomessa tätä järjestelmää siten, että tässä on tällainen ilmoitusmenettely, joka tapahtuu viimeistään puoli tuntia ennen satamaan tuloa, mikä fiksusti nyt jatkossa sitten toimeenpannaan siten, että sen voi hoitaa applikaatioilla ja näin mahdollisimman vähällä byrokratialla.

Toisaalta tällainen uudistus on ihan järkevä siinä mielessä, että ihan oikeasti ne saaliit, jotka ovat vähän tuonne hämäriin kadonneet, saadaan paremmin selville. Haluammekin, että samantyyppinen valvonta sitten myös muissa Itämeren maissa tapahtuu. Meillähän on aika paljon ongelmia esimerkiksi Puolan kalastuksenvalvonnan kanssa. Valiokunta muissa yhteyksissä on jopa visioinut, että tämäntyyppistä toimintaa kannattaisi tuonne vapaa-ajankalastuksen puolelle siirtää.

Vielä sen lisäksi, että tämä ei koske verkkokalastusta vaan rysä- ja ajosiimakalastusta. Yksityiskohtiin voidaan mennä myöhemmin.

16.00 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annettua lakia. Kertaalleen luettuna esitys vaikuttaa varsin erikoiselta. Esityksen myötä lakiin tehtäisiin eräitä muita muutoksia, jotka ovat muun muassa saaliin maihin tuontia koskevan ennakkoilmoitusvelvoitteen käyttöönotto lohen kalastuksessa sekä valvontaviranomaisen velvoite ilmoittaa rikkomusepäilystä nopeasti toimijalle, jota epäillään yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen rikkomisesta. Tämä kuulostaa vähän erikoiselta. Miksi tällainen velvoite ylipäätään on, kun sitä ei EU-lainsäädäntökään velvoita?

Kaupallista kalastusta koskee jo nyt varsin yksityiskohtainen sääntelyjärjestelmä: toimijakohtaiset kiintiöt saaliin merkintäpakolla, jäljitettävyyismääräykset sekä EU:n valvontalakiin perustuva sanktiojärjestelmä. Samaan aikaan vapaa-ajankalastajia ei koske minikäänlainen saaliin ilmoitusvelvollisuus. Ennakoin hieman, että tämä 30 minuutin lyhennet-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

ty etukäteisilmoitus ei ole hyvä vaihtoehto tai ainakaan se ei toimi, kuten eivät aina toimi matkapuhelinjärjestelmäkään meriolosuhteissa. Monesti koko kalastusmatka voi olla alle tuon puolen tunnin, jolloin kalastaja joutuu tekemään ilmoituksen maihintulosta jo kotilaiturista lähtiessään kalaan tietämättä, saako edes kalaa. Jotain maalaisjärkeä tässä kohdin olisi hyvä käyttää.

Myös tuon lain 20 a §:n kalastuksenvalvontaa koskeva vaikutus on hyvin kyseenalainen. Jos samaan aikaan tulee useita kalastajia pitkin rannikkoa maihin, miten tuo valvonta onnistuu, vai onko valvonta vain pistevalvontaa ja hyvin satunnaista? Ideaalitalanteessa ennakkoilmoitusmenettely helpottaisi kalastuksenvalvontaa ja lisäisi sekä valvonnan vaikuttavuutta että kustannustehokkuutta ja tarkastukset voidaan nopealla varoitusajalla yhdistää muuhun kentällä tehtävään valvontatyöhön. Valitettavasti en usko kuitenkaan, että näin kävisi. Minusta nykyisen lainsäädännön edellyttämä 48 tunnin ilmoitusvelvollisuus elykeskukseen [Puhemies koputtaa] olisi riittävä. Tässähän ollaan lisäämässä byrokratiaa eikä vähentämässä, kuten hallituksen tavoite on ollut.

16.02 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kalatalouden Keskusliiton asialla ollaan, ja varmasti tämä kritiikki on osin aiheellista. Käymme sitä varmasti sitten valiokunnassa tarkemmin läpi. Mutta toki haluan huomauttaa, että kyllä nämä satamaantuloajat ovat yleensä suunnitelmallisia ja ihan kaupan kannaltakin merkittävää on, että kalastajat tietävät, milloin palaavat sinne satamaan. Valtaosa ilmoituksista tehtäneen jo ennakkoon silloin, kun sinne merelle lähdetään. Myöskin tulevaisuudessa nämä valvonnat tulevat olemaan satunnaisia, mutta ehkä tätä voidaan vähän järkevämmin nyt organisoida. Ja periaatteessahan meidän markkinoillamme ei tästä lähtien pitäisi olla sitten lainkaan tällaista kalaa, jonka alkuperää ei tiedetä. Samoin rasvaeväleikkaus pystytään aika hyvin nyt sitten jatkossa todentamaan. Ja kun tuossa varapuheenjohtaja nosti vapaa-ajankalastuksen framille, niin toki voimme tähänkin asiaan jälleen kiinnittää vähän huomiota. Duubiot ovat sinänsä ihan oikeita.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle kolmiulotteisia kiinteistöjä koskevaksi lainsäädännöksi Hallituksen esitys HE 205/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu

16.04 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä lakiesityksessä käsitellään kolmiulotteisia kiinteistöjä. Onko tällainen kiinteistönmuodostamisasia sitten ylipäättään merkityksellinen eduskunnassa? Jos pistämme asiaa mittaluokkaan, niin meillä on kiinteis-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

töomaisuutta noin 530 miljardin edestä, joten kyse on erittäin mittavasta asiasta silloin, kun puhutaan kiinteistönmuodostuksesta.

No, mitä tämä kolmiulotteinen kiinteistönmuodostus sitten on? Helpointa se on miettiä vaikkapa tuohon Kampin ostoskeskukseen nähden: Kun jokainen kerros voisi muodostaa oman kiinteistönsä, silloin myös oikeudelliset seuraukset, rasitteet ja velvollisuudet seuraavat niin, että, aivan kuten normaalikiinteistöillä, sinne täytyy saada kulkuoikeus ja toisella se voi olla rasitteena. Kun mietitään kolmiulotteisia kiinteistöjä, tällaiset asiat on helpompi huomioida, kun ne ovat jo kiinteistönmuodostuksessa mukana.

Ja itse asiassa onhan tämä silläkin tavalla tulevaisuutta, että ei tarvitse mennä ihan Täh-tien sota -osastollekaan, kun voi vaikka lukea liikennepoliittisia selvityksiä: siellä aivan vakavasti mietitään sitä, millä tasolla maanpinnasta liikenne kulkee tulevaisuudessa. Meidän tulee olla valmiita siihen, että esimerkiksi tämäntyyppistä toimintaa tulevaisuudessa on. Ruotsissa ja Norjassa kolmiulotteiset kiinteistöt ovat jo arkipäivää, ja siellä ne on lain-säädännössä huomioitu.

16.06 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa ja joustavoittaa asemakaava-alueen suurten ja monitasoisten rakennus-hankkeiden toteuttamista mahdollistamalla kiinteistöjen jakaminen myös korkeussuunnas-sa. Tässä esityksessä puhutaan 3D-kiinteistöstä, joka on kolmiulotteisesti määritelty suljet-tu tila, joka voidaan rajata perinteisestä kiinteistöstä. Tässä siis mahdollistetaan kolmiulot-teisen kiinteistön muodostaminen maanpinnan ala- ja yläpuoliseen tilaan asemakaava-alueelle.

3D-kiinteistö olisi itsenäinen ja pysyvä kiinteistö. Sen hyötyjä todetaan olevan muun muassa se, että laajojen ja monitasoisten rakennushankkeiden toteuttaminen yksinkertai-stuu ja joustavoituu uudistuksen myötä. Tämän arvioidaan edistävän täydennysrakentamis-ta nykyisten kiinteistöjen ala- ja yläpuolelle. Tulevaisuudessa rakennuksen sisällä olevia ti-lakokonaisuuksia olisi helpompi kiinnittää ja pantata lainan vakuudeksi. Lisäksi julkisissa rekistereissä näkyisi entistä paremmin, kuka mitäkin tiloja omistaa. Mielestäni erityisesti tämä seikka on tärkeä näinä aikoina, kun kuolinpesät omistavat tiloja, joiden omistusoikeu-desta on vaikea saada selvyyttä.

Tällä esityksellä ei ole katsottu olevan välittömiä vaikutuksia suurimpaan osaan kiinteis-tönomistajista. Yksittäisistä asuinhuoneistoista ei esityksen mukaan olisi mahdollista muo-dostaa kiinteistöjä, joten vaikutuksia kotitalouksiin ei sitä kautta syntyisi.

Tässä esityksessä on ennakoitu, että 3D-kiinteistöjä ei perustettaisi lukumääräisesti pal-jon, sillä arvioitavissa olevat hyödyt ovat suurimmat kaupunkien keskusta-alueilla ja hybridirakentamisessa sekä eräissä maanalaisissa kohteissa.

Tämä on kaikin puolin mielenkiintoinen esitys, jolle on myös tarve.

16.08 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun luin tätä lakiesitystä, niin ih-mettelin mielessäni, mikähän tämänkin tarkoitus on, mutta ymmärrän toki sen, että nämä rakennuksiin liittyvät juridiset seikat saatetaan nykypäivän tasolle. Totta kai tämä nykyi-nen 3D-tekniikka muun muassa mahdollistaa rakennuksen jakamisen eri osiin, ja niistä voidaan varmasti muodostaa sitten tämän lain mukaisia kiinteistöjä. Hyvä näin.

Pahoin pelkään kuitenkin sitä seuraamusta, että kun näitä kiinteistöjä ruvetaan muodos-tamaan, niin kiinteistöjen hinnat lähtevät tällä keinoin nousemaan. Se on yksi keino var-maan nostaa kiinteistöjen arvoa ja sitä kautta pahimmillaan sitä kiinteistöihin liittyvää kup-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

laa, jota Euroopassa ja varsinkin Yhdysvalloissa on rakennettu viime vuosina kiivasta tahdilla. Vaikka korko on alhaalla ja periaatteessa pitäisi rakentamisen olla edullista, kaikkihan ryömii hintoihin. Se matala korko, se saatu hyöty, menee hintoihin suoraan.

Sen sijaan, arvoisa puhemies, kyllä rakennuslalla nimenomaan — tämä ei ole tietenkään rakennusyritysten eikä heidän alansa syy tai ansio, että tällainen lakiesitys on eduskuntaan tuotu, se on hallituksen tuoma esitys, totta kai — se, mihin pitäisi tässä maassa kiinnittää huomiota, on rakentamisen laatu. Onhan aivan käsittämätöntä, että tässä maassa rakennetaan uusia asuntoja, tässäkin kaupungissa on semmoisia uusia asuntoja rakennettu, joissa vesi tulee sisään, ei suihkun letkusta, kun aamulla käy suihkussa, vaan katosta läpi suoraan vesisade tulee sisälle. Tämä on se meidän yhteiskuntamme valtava ongelma.

Toinen on tietenkin nämä homerakennukset. Rakennetaan sellaisia pulloja, sitten ei ilmastointia saada kuntoon, ei millään, ja sitten toisaalta maaseudulla, jos joku haluaa vaikka rakentaa hirsisen talon itselleen, sinne kyllä kerätään miljoona mahdollista vaikeutta, minkä tautta sitä ei saisi tehdä. Toivon sen takia, arvoisa puhemies, että meillä Suomessa pikkuhiljaa löytyisi näihin rakentamisen asioihin jonkunnäköinen tolkku.

Se, että uusi laki ja kolmiulotteiset kiinteistöt tulevat, ei varmaan maailmaa mullista, mutta se mullistaisi suomalaista rakentamista, jos pikkuhiljaa ruvettaisiin kiinnittämään huomiota laatuun.

16.10 Eero Lehti kok: Arvoisa herra puhemies! Nykyaikaisissa keskustoissa rakennukset monimuotoistuvat. Samassa rakennuksessa voi olla asuntoja, toimistoja, parkkitiloja, varastoja, yleisiä saunatiloja. Näiden talojen yhtiöjärjestyksen muuttaminen myöhemmin, kun olosuhteet vaihtuvat ja rasitukset taloyhtiöille muuttuvat, yhtiöjärjestyksen ajanmukaistaminen, on käynyt käytännössä hankalaksi.

Hyvin tyypillistä on se, että katutasossa olevat huoneistot maksavat yhtiövastiketta puolitoista kertaa suhteessa muihin, koska ovat usein kauppaliikkeitä. Taloyhtiö pystyy estämään näiden yhtiövastikkeiden keskinäisen osuuden muuttamisen varsin helposti, jolloin jää sitten sellaisia tilanteita, jotka eivät ole kenellekään eduksi.

Minusta tämä on tervetullut muutos, ja ennen kaikkea kasvukeskuksissa, joissa samalle tontille rakennetaan erilaisia tiloja, tämä mahdollistaa sen, että jokaista kokonaisuutta talon sisässä voidaan käsitellä omana erillisenä kokonaisuutenaan, ja sillä lailla saadaan maa- ja rakennusala järkevämpään käyttöön kuin nykyisen lainsäädännön ollessa voimassa.

16.11 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Lehti puheenvuoronsa lopussa jo käytännössä sanoikin sen, mitä oli tarkoitus sanoa. Jos olen ymmärtänyt oikein, tämän kolmiulotteisia kiinteistöjä koskevan lainsäädännön on tarkoitus selkeyttää kiinteistörekistereitä, niiden hallintaa, ja helpottaa monimuotoisten kiinteistöjen käyttämistä esimerkiksi velkojen vakuutena nykyistä jakokirjamallia yksinkertaisemmin. Tämä ei tule varmaan tosiaankaan koskemaan laajaa joukkoa kiinteistöjä, lähinnä suurimpien kaupunkien keskusta-alueitten kiinteistöjä, mutta lainsäädännölle on tässä asiassa yhteiskunnallinen kehitys ja rakennusten monimuotoistuminen tuonut muutostarpeen, ja onneksi se on nyt saatu tänne käsittelyyn.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 3/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu

16.12 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämäkin asia on kohtuullisen tekninen asia. Siinä tehdään säädösviittausten päivityksiä ja teknisiä muutoksia EU-lainsäädännön pohjalta. Mutta aina kun näitä muutoksia tehdään, Suomessa kannattaa vähentää byrokratiaa aina, kun se on tehtävissä, ja tässäkin tapauksessa näin toimitaan.

Kun näitä markkinajärjestelyjä nyt tehdään, esimerkiksi kun ruhon luokituspakoissa ylärajat muuttuvat, nousevat, niin totta kai Suomen kannattaa tämä etu hyödyntää, ja näin monet pienteurastamot saavat hyötyä. Itse asiassa Maaseudun Tulevaisuudessa olikin kirjoitettu muun muassa tähän asiaan liittyen joku viikko sitten artikkeli siitä, että ruhon tarkastukseen oli tulossa helpotuksia ja yksittäinen toimija koki, että työtä ei ole tehty riittävästi kansanedustajien taholta. Minusta se oli aika surullista, kun itsekin tälle asialle olin monta työpäivää uhrannut ja vienyt asiaa EU:hun asti, ja täältä tämäkin asia nyt osin tulee. Eliikä käytännössä on niin, että ennen nämä luokitusvaatimukset ovat koskeneet teurastamoja, joissa teurastetaan vähintään 75 kahdeksan kuukauden ikäistä nautaeläintä viikossa, ja nyt se raja nousee 150 eläimeen viikossa. Tämä on aika merkittävää. Sitten toinen asia, joka koskee teurastusta sianlihan tuotannossa: siellä se raja nousee 200:sta 500:aan.

Käytän sitten erikseen puheenvuoron hevi-alasta eli hedelmä- ja vihannesalasta.

16.14 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva maatalouden markkinajärjestelyä koskevan lain muutos on hyvä esimerkki EU:n yhteisen maatalouspolitiikan ja sen hallinnon monimutkaisuudesta. Tässähän on kyse pääosin täysin teknisistä muutoksista, jotka selkeyttävät viranomaisten toimintaa ja niiden välistä työnjakoa.

EU-sääntelyn pikkutarkkuudesta ja monimutkaisuudesta taas kertoo se, että tämä tekninen lakiehdotus on 42 sivun laajuinen byrokraattinen paketti. Byrokraattisuutta kuvaa tuon 42 sivun mitan lisäksi sekin, että alan toimijat ja viranomaiset toteavat, että tällä ei juurikaan tule olemaan taloudellisia vaikutuksia tai vaikutuksia viranomaisten resurssien tarpeeseen. Eli teemme 40 sivun edestä muutoksia, jotka selkeyttävät asioita hallinnollisesti mutta joilla ei ole suurempia vaikutuksia.

Tätä esimerkkiä vasten minä en todellakaan pidä pahana tulevan ohjelmakauden valmisteluun asetettua tavoitetta maatalouspolitiikan ja -hallinnon yksinkertaistamiseksi ja kansallisen liikkumavaran lisäämiseksi asioiden täytäntöönpanossa, koska niin kuin nämäkin sinänsä hyvät ja aiheelliset tarkennukset tähän lainsäädäntöön osoittavat, kansalliselle liikkumavaralle on tarvetta, byrokratiaa pitää pystyä karsimaan ja asioiden toteuttamiseen ja

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

toimeenpanoon halutun päämäärän saavuttamiseksi pitää saada käytännönläheisyyttä ja maalaisjärkeä.

16.16 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin tämä lainsäädäntö on näitä Euroopan unionin byrokratiaan liittyviä muutosesityksiä, joilla muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annettua lakia. Väkisin nousee mieleen ajatus siitä, että byrokratia näköjään pyrkii itsensä saattamaan aina ajan tasalle, ja varmaan siinä on sekin näkökulma, että ne henkilöt, jotka sitä byrokratiaa tuolla pyörittävät, tulevat ainakin täysin työllistetyiksi — no, tavoite se on kai sekin.

Mutta tämän kaiken byrokratian rinnalla jää yksi asia huomaamatta, joka minun sieluni sattuu, ja se on juuri se, että samaan aikaan, kun näitä erilaisia manööverejä lainsäädäntöön muutetaan, jotta menevät paperit oikein ja byrokratia oikein, markkinoille tulee kaiken maailman terveydelle haitallisia aineita sisältäviä elintarvikkeita. On MRSA-bakteeria; nyt on löytynyt Euroopasta se uusi superbakteeri, joka ei usko sitten mitään antibiootteja, sitä löytyy jo lihatuotteista Euroopassa kautta linjan. Samoin salmonella leviää kulovalkean tavoin. Antibiootteja saa käyttää hillittömästi, niitä tuntuu jokainen ihminen saavan kehoon mistä ruoasta tahansa. Vieläkään ei saada Euroopan alueella ruokapakkauksiin selviä merkintöjä, joista voisi lukea, että tämä, esimerkiksi liha, ei sisällä mitään lääkejäämiä, antibioottijäämiä tai muita. Sellaisen merkinnän saaminen on äärimmäisen vaikeaa, mutta varjeltoon, kun pitää lähteä muutamaa byrokratian pykälää muuttamaan — kyllä sitten on koko Euroopan unionin koneisto terävänä, että tähän homma tehdään. Olisikohan pikkuhiljaa ruvettava järjen tulemaan päähän. Kuinka monta sataatuhatta ihmistä pitää kuolla johonkin epidemiaan ennen kuin ruvetaan ymmärtämään, missä on se todellinen ongelma? Meidän suomalaisten pitää tässä asiassa pysyä mieli kirkkaana ja järki terävänä, niin että pidämme nämä omat puhtaat elintarvikkeet tässä maassa puhtaina edelleen ja sen jälkeen pyrimme markkinoimaan niitä Eurooppaan. Sen minä tiedän, että puhdas ruoka on tulevina vuosina varmasti markkinahitti, se on ihan varma.

16.18 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hoskonen puheet olivat musiikkia korville, ja edustaja Viljanen nosti erittäin hyvin tämän byrokratia-asian, mutta ajattelin, että vielä tulevaisuuteen tähdäten haluaisin käyttää puheenvuoron tästä tuottajaorganisaatiosta, jota tämä markkinajärjestelylaki myöskin koskettaa. Tämä on siis vanhan EU-lainsäädännön täytäntöönpanoa ja järkevöittämistä. Siinä esimerkiksi käydään pelisääntöjä siitä, mihin hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden tukia voidaan käyttää, ja toimintatapaa siltä osin auki.

Mutta haluaisin puhua tulevaisuudesta. Nimittäin koko Euroopan mitassa on keskusteltu elintarvikemarkkinoiden reilusta toiminnasta ja nyt pohditaan seuraavalle kaudelle myöskin toimenpiteitä tähän asiaan, ja toivoisin Suomelta aktiivisuutta, mitä meiltä on jo osoitettukin siinä, että mietimme aivan uusia toimintatapoja esimerkiksi tällaisille tuottajaorganisaatioille. Kun kauppa on hyvin keskittynyttä ja toiminta ei tunnu tällä hetkellä sillä tavalla reilulta, että sinne alkutuottajalle asti tämä lisäarvo, mikä ketjussa syntyy, valuisi, niin olisi syytä pohtia järeämpiä toimintamahdollisuuksia aina hinnanmuodostuksesta ja tämäntyyppisistä neuvotteluista lähtien. Nytkinhän mahdollista on keskustella siitä, paljonko tuotteita markkinoille saatetaan, ja erilaisista säilyvyyksistä ja kaupan pitämisen parantamisesta, tuotannon suunnittelusta, näistä asioista, mutta myöskin hintakeskustelut

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

saattaisivat olla tulevaisuudessa aivan relevantteja. Meistä on aivan luonnollista, että ay-liikkeet [Puhemies koputtaa] keskustelevat minimipalkoista.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain 24 §:n ja maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu

16.20 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänään on kolmen M:n päivä. Monta lainsäädäntöesitystä sieltä on tullut ja tässäkin tapauksessa erittäin hyvä esitys. Nimitäin nuoren viljelijän tukea järkevöitetään siten, että sen viiden vuoden jakson sitä nuoren viljelijän tukea voi sekä EU-tukina että kansallisesti saada aina siitä päivästä lähtien, kun sitä haetaan. Elikkä jos sitä ei ole haettu sinä vuonna, kun toiminta on aloitettu, ei menetetä tukia niiltä vuosilta, vaan se viiden vuoden jakso lähtee siitä hakemisesta lähtien, ja sitä on mahdollista hakea myöskin hieman myöhäistettynä.

16.21 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annettua lakia nuoren viljelijän tuen osalta. Nuoren viljelijän tukea voidaan myöntää jatkossakin enintään viideltä tukivuodelta, mutta tuen myöntämisen viiden vuoden enimmäisajanjaksosta ei enää vähennettäisi niiden vuosien määrää, jotka ovat tilanpidon aloittamisen tai tilanpidon aloittamista seuraavan tukivuoden ja ensimmäisen nuoren viljelijän tukea koskevan hakemuksen jättämisen välillä. Mielestäni tämä esitys on erittäin ajankohtainen ja tarpeellinen. Muutosehdotus parantaa nuorten viljelijöiden asemaa niissä tilanteissa, joissa viljelijä ei ole huomannut hakea nuoren viljelijän tukea tilanpidon aloittamisvuonna tai aloittamisvuotta seuraavana vuonna. Nuoren viljelijän tuki haetaan jatkossakin päätukihaun yhteydessä, joten viljelijälle ei aiheudu muutoksesta ylimääräistä hallinnollista taakkaa. Tällaisia viljelijöitä arvioidaan olevan joitain yksittäisiä tapauksia. Unohdus on inhimillistä, ja tämän hallitus hyvin tässä esityksessä huomioi.

Sekin tässä esityksessä on hyvä, että kunnille ei aiheudu ehdotetun muutoksen johdosta uusia tehtäviä ja tuen myöntämisen edellytysten tarkistaminen kuuluu kuntien maataloustukiin liittyviin perustehtäviin, kuten muidenkin tukimuotojen osalta. Myöskin Maaseutuvirastossa tulevat muutokset tietojärjestelmiin ja muutokset esimerkiksi viranomaisille ja

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

viljelijöille annettaviin ohjeisiin pystytään toteuttamaan nykyisten resurssien puitteissa. Pidänkin esitystä kaikin puolin hyvänä, niin hyvänä kuin se näissä olosuhteissa voi olla.

16.23 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Vaikka tässä käsittelyssä nyt on täysin rutiinomainen muutos, niin heille, joita muutokset nuorten viljelijöiden tukeen koskettavat, tämä muutos on todella tärkeä. Näiden viljelijöiden joukko, joita tämä vuosittain koskettaa, ei todennäköisesti ole kovin suuri. Muutoksella ei ole laajoja valtiontaloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia, mutta se on silti tärkeä.

Käytännössä tämä muutos parantaa niiden aloittaneiden nuorten viljelijöiden tukeen oikeutettujen viljelijöiden asemaa, jotka eivät ole hakeneet nuoren viljelijän tukea tuotannon aloittamisvuonna vaan vasta myöhemmin. Kuten edustaja Kulmala äsken totesi, syyt, miksi näin on käynyt, ovat inhimillisiä ja varmaan tapauskohtaisesti vaihtelevat hyvinkin laajasti, mutta kaikkien näiden osalta tilanne tulee nyt paranemaan.

Ennen vuodet ennen tuen hakemista vähensivät tukioikeutettujen vuosien määrää. Jatkossa laskenta alkaa siitä, kun tukeen oikeutettu hakee tukea, eikä siitä päivästä, kun hän on aloittanut nuorena viljelijänä ja ollut tähän tuen hakuun oikeutettu. Saattaa kuulostaa sekavalta, mutta asia on hyvä ja yksinkertainen käytännössä.

16.24 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Esitetty uudistus parantaisi nuorten viljelijöiden asemaa esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa viljelijä ei ole huomannut hakea nuoren viljelijän tukea tilanpidon aloittamisvuonna tai aloittamisvuotta seuraavana vuonna, jolloin aiemmin voimassa olleen tukiasetuksen mukaisesti tuen saamisen enimmäisjaksosta on vähennetty kyseinen vuosi tai vuodet. Myös hallinnollinen taakka kevenee, koska nuoren viljelijän tuki haetaan jatkossakin päätukihaun yhteydessä. Esitys on nuorten suomalaisviljelijöiden kannalta tervetullut.

Suomen on jatkuvasti pyrittävä vaikuttamaan EU-tasolla, jotta yhtenäinen maatalouspolitiikka ei napsahda Suomen sormille. Suomen erityispiirteet on otettava huomioon tuotannon ohjaamisen ja tukijärjestelmien sekä rahoituksen osalta. Olemme viljelyolosuhteiden osalta erityisoppilas, joka tarvitsee myös erityistä huomiota. Suomella on jatkossa oltava tarpeeksi joustoa tukijärjestelmän soveltamisessa juuri meillä vallitseviin olosuhteisiin. Liika byrokratia on karsittava. Yrityksille ja maatalouden harjoittajille on taattava kohtuuhintaiset, ammattitaitoiset ja tarpeeksi kattavat neuvontapalvelut, etteivät he huku byrokratiasuohon vaan pystyvät keskittymään leipätyöhönsä. Suomella on oltava selvä visio ja tarvittavaa röyhkeyttä pitää maaseutumme puolia. Me perussuomalaiset puolustamme suoraselkäisesti suomalaista viljelijää, yrittäjyyttä ja maaseutumme elinvoimaisuutta.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi totean: Alkutuottajan saama siivu ruuan loppuhinnasta on mitättömän pieni. Tukut ja kauppa vievät liikaa välistä. Totuus on se, että kotimaisen ruuan tuotannolle ollaan tätä menoa laittamassa piste, jos tahti ei muutu pikaisesti.

Ja vielä: Eläinsuojelulakiuudistus on tulossa. Tuottajan taloudelliset ongelmat ja eläinten hyvinvoinnin edistäminen — miten nämä asiat yhdistetään niin, että lopputulos on hyvä sekä tuottajilla että eläimillä? Se on suuri haaste, mutta siihen pitää pyrkiä Suomessa. — Kiitos.

16.27 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ilolla tervehdin sellaisia hallituksen esityksiä, jotka purkavat byrokratiaa ja jotka mahdollistavat, tässä tapauksessa, nuoren viljelijän menestymisen vaativan tehtävän aloittamisessa. Se on hyvä, että aloittavalle vil-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

jelijälle todellakin suodaan tämä mahdollisuus korjata mahdollinen virheensä ja saadaan se tuki järjestettyä, vaikka hakemus hieman myöhässä menisikin. Se on aivan positiivinen juttu.

Mutta se, mikä minua tässä asiassa hieman harmittaa: Nyt kun Euroopan unioni on valmistautumassa seuraavaan ohjelmakauteen — ja se koskee myös maataloutta — niin toivoisin, että nyt vihdoinkin ja viimein päästäisiin aidosti tässä EU-byrokratiassa sille tasolle, että sitä purettaisiin aidosti ja nopeasti. Sipilän hallitushan on tehnyt tällä uralla jo paljon — monta, monta, monta sataa normia on purettu, ja työhän jatkuu — mutta otan esimerkiksi maatalouden puolelta vaikka pinta-alojen jatkuvan turhan mittauksen: kun se pelto on kerran pelloksi tullut ja semmoisena pinta-alana pysyy, niin turha sitä pinta-alaa on joka vuosi mitata, kun se pellon paikka kuitenkin siinä säilyy eikä se siitä häviä minnekään. Tällaisten järjestömyöksien poistaminen ja keskittyminen olennaisesti oikeaan työhön olisi varmaan se paras tapa hoitaa maatalouden kannattavuutta. Annetaan niille ihmisille mahdollisuus tehdä työtä, jota he osaavat.

Ja toinen asia, mikä pitäisi hoitaa kuntoon, on myös edellisessä puheenvuorossani mainitsemani erilaisissa elintarvikkeissa olevien lääkejäämien ja monien muiden haitta-aineiden luokittelu niin, että asiakkaalla, kuluttajalla, on mahdollisuus ja oikeus kaupassa käydessään nähdä, mikä paketti on aidosti tehty jossakin maassa ja ei sisällä mitään myrkyllisiä aineita, koska pitkässä juoksussa sitten, kun ihminen sairastuu, pelihän on menetetty sen ihmisen kohdalla. Maatalouden puhtaista tuotteista tuleva puhdas ruoka on tärkeä asia Euroopalle, ja meillä suomalaisilla on tässä paraatipaikka, koska meillä on maailman puhtain maaperä, ilma ja vedet. Siinä on se mahdollisuus, [Puhemies koputtaa] joka tulee käyttää hyödyksi.

16.29 Anne Kalmari kesk: Arvoisa puhemies! Oikein hyvää keskustelua. Seuraavassa maatalousuudistuksessa pyrimme juuri tämän tyyppisiin asioihin, nimittäin jokainen jäsenvaltio saa hieman lisää mahdollisuuksia toteuttaa omaa tukijärjestelmäänsä. Toivottavasti tämä päätös pitää EU:ssa loppuun asti, että vain osa palikoista — vähän kuin ennen ympäristötuki ja viherryttämistuki, tämä palikkaosuus — säätyy sieltä EU:n normien kautta ja sitten osan tuesta jokainen kansa itse päättää, miten se toteutetaan. Tahtotila on vahva, että se tehdään vähemmällä byrokratialla, mutta myöskin käytäntö toivottavasti sitten menee maaliin näin.

Tahtotila on vahva myöskin siihen, että tukia ohjataan entistä enemmän lisäarvon tuottamiseen ja tuotantoon, ja siihen tämä puheenvuoroni liittyykin, sillä aina kun puhumme nuoren viljelijän aloittamismahdollisuuksista, merkityksellistä on myöskin se, että se tuotanto olisi kannattavaa, ja ne vähenevät tukimäärät, mitä tulevaisuudessa on, olisi syytä ohjata siihen, että niillä aikaansaadaan toimintaa. Edellinen uudistushan meni siihen suuntaan, että erilaiset luonnonhoitopellot, suojavyöhykkeet, kerääjäkasvit ja tämän tyyppiset järjestelmät, joilla ei oikeastaan satoa ole tarkoituksena tuottaa, saivat lisää mahdollisuuksia, ja sitten kun sadonkorjuuvelvoite ja ikäpykälä poistuivat, niin yhä kannattavammasi kävi sen tyyppinen tuotanto, jossa ei oikeastaan tuotetakaan mitään. Tämä on erittäin huono koko Suomen kansantalouden kannalta, mutta myös niitten nuorten viljelijöitten kannalta, jotka haluaisivat aktiivisesti toimia, se on huono asia, koska tuki pääomittuu peltoihin ja vuokrahinnat ja [Puhemies koputtaa] peltojen hinnat nousevat.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

16.31 **Eero Lehti kok:** Arvoisa herra puhemies! Nyt esitetty periaate, että epähuomiossa jäänyt tuen saanti voidaan myöhemmin paikata, on hyvä periaate, ja kun kysymys tässä on maatalousyrittäjistä, niin toivoisin tämän saman periaatteen heijastuvan myös muussa lainsäädännössä. On paljon investointeihin tai muihin liittyviä rajoituksia: kun joku on käynnistynyt, sen jälkeen erilaisia tukia ei enää ole saatavissa jälkikäteen lainkaan.

Tämä periaate tässä on oikeudenmukainen ja tasapuolinen, myös niille, jotka ovat ymmärtäneet aiemmin hakea, ja toivoisin, että se yleistyisi muutenkin lainsäädännössä. Se, että rangaistaan siitä, ettei huomata jotain etuisuutta, tuntuu välillä kohtuuttomalta yrittäjän kannalta, kun yleensä liikkumavara taloudellisessa mielessä on aika vähäinen.

16.32 **Anne Kalmari kesk:** Edustaja Lehti nosti esille erittäin tärkeän asian, ja aina, kun tämä on mahdollista, olen sitä mieltä, että sitä kannattaisi kokeilla myöskin TEMin puolelta ja kolmen M:n hanke- ja muissa toiminnoissa.

Halusin vielä käyttää puheenvuoron eläinsuojeluryhmän puheenjohtaja Elomaan puheenvuoroon liittyen. Hän hienosti nosti tuossa esille, että kun saisimme tehtyä eläinsuojelulain siten, että myöskin se viljelijä voisi hyvin. Tämä on erittäin merkityksellinen asia, sillä esimerkiksi Ruotsissa seurauksena erittäin paljon kiristyneestä lainsäädännöstä oli se, että Ruotsin omavaraisuus esimerkiksi sianlihan tuotannossa tipahti lähelle 60:tä prosenttia. Ja jos meidän vaatimuksemme tuottajille olisivat liian kovat, meilläkin kävisi näin. Silloinhan globaalisti eläinten hyvinvointitilanne heikkenee, koska se ruoka ostetaan sieltä, missä piut paut välitetään eläinten hyvinvointiasioista, niin että tässä täytyy jotenkin käsi kädessä kulkea. Mutta toki hyvää on se, että päivitämme lainsäädännön tasoa ja menemme ihan maailman kärkijoukoissa eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 206/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

16.34 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Hienoa, että täällä on edustaja Lehti vielä paikalla, [Eero Lehti: Kiitos!] että on kuulija paikalla vielä. Tämä aihe on kuitenkin tärkeä, erittäin tärkeä monelle suomalaiselle.

Arvoisa puhemies! Perintätoiminta on voittoa tavoittelevaa liiketoimintaa. Kovassa bisneksessä voitot revitään, mistä ne ikinä irtoavatkaan. Perintätoimissa maksaja on velallinen. Jos perintätoimistot harjoittavat epäeettistä toimintaa vaikkapa saatavien kyseenalai-

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

sella eteenpäinmyynnillä, on kärsijä velallinen. Myös valtiolta saattaa mennä verotuloja ohi suun, jos kirjataan aiheettomasti luottotappioita. Meillä Suomessa toimii perintätoimistoja, jotka ovat saaneet ulkomailla sanktioita toimistaan. Olen saanut kuulla ensi käden tietoa, että on perintätoimistoja, jotka eivät tee tilitystä asiakkaan suorituksista, vaikka näin ilmeisesti lakikin edellyttäisi. Osaisikohan hallituksesta joku vastata, onko tosiaan mahdollista, ettei tilityksiä tehdä? Ehkä edustaja Lehti osaa vastata tähän.

Asiakkaan pitäisi pyynnöstään saada nähdä, miten tilitykset on velan osalta hoidettu. Asia koskee niin lainanantajia kuin perintätoimistoja. Esityksellä kevennetään perintätoimistojen hallinnollista taakkaa, valvontaa vähennetään ja lupamenettelyä helpotetaan. Perintätoimistojen toimintaa on mielestäni valvottava tiukasti. Kyseenalainen saatavien kauppa ja velallisten kuppaminen perusteettomilla perintäkuluilla on saatava kuriin.

Perussuomalaisten presidenttiehdokas Laura Huhtasaari nosti kampanjansa aikana esille 90-luvun laman seurauksena velkaantuneet, ja olen tehnyt tästä aiheesta lakialoitteen, johon alan kerätä nimiä. Se koskee just 90-luvun laman velkaantuneita. Monet tämän hetken velat ovat vanhaa perua. Alkuperäinen velkapääoma on saattanut paisua eri kulujen muodossa moninkertaiseksi vuosien varrella. Velallinen on usein heikossa asemassa oikeuksiansa puolustamisessa, ja moni suomalainen maksaa perusteettomia perintätoimiston kuluja lisäseuraamusten pelossa. Tähän touhuun on saatava parempi kuluttajansuoja perintäliiketoiminnan valvontaa tiukentamalla. — Kiitos.

16.36 Eero Lehti kok: Arvoisa herra puhemies! Näiden perittävien saamisten joukkoon on viime vuosien ja vuosikymmenien aikana tullut paljon uusia ”asiakkaita”, jotka ovat pikaluottojen kasvaneiden korkojen ja pääoman yhteisvaikutuksesta joutuneet siihen tilanteeseen, että he eivät käytännössä selviä. Yhdysvalloissa nämä ovat usein luottokortin omistajia, ja siinä tilanteessa yleensä velallisen kyky reagoida erilaisiin toimenpiteisiin on henkisesti heikonlaista. Tämä toimiala, mukaan lukien pikaluottojen myöntäminen, pitäisi ottaa tarkempaan tutkintaan, koska ihmiset eivät yleensä ymmärrä, mitä korkoa ja muita maksuja näistä sitten seuraa.

Olin kerran eräissä tilaisuuksissa, jossa velkaneuvojistikin oli puolet sitä mieltä, että pikaluotot ovat tervetullut lisä rahoitusvalikoimaan. Itse en oikein ymmärtänyt sitä. Nämä pikaluotot ovat oikeastaan kivetty tie helvettiin, koska niiden sisäinen korko vuositasolla voi olla jopa yli 100 prosenttia. Kun korkotaso yleensä on laskenut, myös viivästyskoron, sanoisinko, palauttaminen sille tasolle, että se on kohtuullinen, saattaisi helpottaa velallisten asemaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

21. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 14.2.2018 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.38.

Pöytäkirja PTK 5/2018 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola